Författarna svara själva för sina artiklar.

RÖDA FANOR Juni 1921.
Red. ALBERT JENSEN.

Sanningen om Kronstadt.

Av M. Isidine, Paris.

Vi ha äntligen säkra underrättelser, som tillåter oss att förstå den verkliga karaktären av kronstadtrörelsen, som bolsjevikregeringen nyligen krossat. Och vi kunna utan tvekan påstå, att denna rörelse blivit avskyvärt beljugen: den har absolut ingenting gemensamt med de vita, med generaler, monarkister, ententeagenter, etc. Den är heller icke en handling av stackars förledda, dirigerade utan däras vetskap av reaktionärerna. Det var en fullkomligt spontan rörelse, utan förberedelser, utan komplott, utan yttre ledare; den leddes uteslutande av kronstadtmatroserna, som mycket väl visste vad de ville. Och vad de ville, var ingalunda en kontrarevolution, men en förändring, som tvärtom tillät den ryska revolutionen att utveckla sig fram till en verklig jämlikhet och en folkets verkliga administration genom folket självt. Den var ett försvar för sovjeten — de ryska arbetarmassornas skapelse — emot en regering, som faktiskt undertryckt dem och ersatt dem med en funktionärdiktatur.

Vad som oroat den vesterländska publiken och befrämjat förtalet, det var den glädje som den borgerliga pressen och det reaktionära ryska partiet ådagalade vid underrättelserna om upproret. Men är det icke alltid så? När ett revoltförsök kommer till stånd i Frankrike exempelvis, söker då icke alltid royalisterna att fiska i grumligt vatten? Och har icke den tyska regeringen i eget intresse uppmuntrat den irländska upprorsrörelsen under kriget, ja till och med den bolsjevikiska? Har dessa rörelser därför varit mindre klart revolutionära? "Reaktionära manövrer" är alltid ett enkelt argument, som man icke får låta överrumpla sig av. Betänk att Jaurès 1893—94 såg jesuiternas händer i de anarkistiska attentaten och talade om vissa röda sidenskjortor, som man påträffat hos alla de anklagade, som säkerligen blivit utdelade åt dem av kyrkans män!

Beträffande Kronstadt skulle reaktionärerna, om de varit lite intelligentare, redan från början förstått, att de ingenting hade att hoppas. I sin Isvestia (organ för den provisoriska revolutionskommittén) tillbakavisade de revolterande kronstadtmatroserna energiskt förtalet och förklarade öppet, att de ingenting hade gemensamt med de vita generalerna.

För övrigt ha insurgenterna i Kronstadt genom sina handlingar bevisat sin

fullständiga oavhängighet. Felande allt ha de likväl vägrat att mottaga livsmedel från ententen. De ha till och med vägrat att mottaga den hjälp i pengar, omkring 500,000 francs, som ryska finansmän i Paris ville lämna dem. Likaledes erbjöd ett hundratal ryska officerare från den reaktionära armén, boende i Paris, per radio sin hjälp. Man svarade dem: "Stanna där ni är, vi ha inget bruk för er".

Alla de som känna den ryska revolutionära rörelsen visste för övrigt från början vad det gällde. Matroserna i Kronstadt stodo redan under första revolutionen, 1906, i främsta-ledet. Deras roll var mycket betydande år 1917. De ha uppträtt med en absolut oförsonlighet och med den yttersta kamplust. Under kerenskiregeringen proklamerade de kommunen i Kronstadt och fordrade dess autonomi. Vid detta tillfälle avstod regeringen från våldsamt undertryckande och man kom till en överenskommelse. Trotsky sade då, besvarande vissa argument: "Ja, kronstadtmatroserna äro anarkister. Men när det avgörande ögonblicket för revolutionen kommer skola de, som nu söker hejda oss, såpa repen för att hänga oss samt och synnerligen medan kronstadtmatroserna ge sina liv för att försvara oss".

När bolsjevikerna senare bar fram folkets lösenord ("fred, jord och all makt åt arbetarnas och böndernas sovjeter") medverkade kronstadtmatroserna mer än några andra till att förskaffa dem segern. Och under de senare åren har det åter varit kronstadtmatroserna som varit Petrograds försvar mot de reaktionära arméerna. Och dessa skulle nu plötsligen ha blivit agenter för de vita? Kronstadt ett näste för reaktionen? Omöjligt!

Underrättelser och dokument därbortafrån, som nu ankommit, bekräfta vad vi alla förut visste.

*

Mot slutet av februari uppstod det oroligheter bland arbetarna i Petrograd; det gällde provianteringsförhållande. Det kom till strejker, och, som alltid, arresteringar av de strejkande. Kronstadt, där missnöjet med regeringen redan var stort, revolterade och beslöt att understödja kamraterna i Petrograd. Rörelsen fick genast en politisk karaktär. Kronstadtsovjetens myndighet hade sedan länge upphört, men regeringen vägrade att utlysa nya val, detta för att upprätthålla gamla bolsjeviksovjeten. Detta var för övrigt blott ett uttryck för det kommunistiska partiets diktatur, under vilken kronstadtmatroserna lidit mer än en gång.

En delegation avsändes av matroserna till Petrograd för att på ort och ställe studera situationen och utarbeta en gemensam aktionsplan. Vid dess återkomst antogs följande resolution av ett möte av besättningarna på linjeskeppen:

Efter att ha tagit del av den rapport, som framlagts av representarna för besättningarna avsänd av ett allmänt möte av manskapet till Petrograd för att studera förhållandena i denna stad, ha vi fattat följande beslut:

1) Då det ådagalagts, att den nuvarande sovjeten icke längre ger uttryck för arbetarnas och böndernas vilja, böra sovjeten omedelbart väljas på nytt genom hemlig röstning; före valen fullständig frihet till propaganda för alla arbetare och bönder.

2) Yttrande- och tryckfrihet för arbetare och bönder, för anarkister och socialistiska vänsterpartier.

3) Rätt till möten, fackliga organisationer och bondesammanslutningar.

4) Innan den 10 mars 1921 avhållandet av en partilös konferens av arbetare, den röda arméns soldater och matroserna från Petrograd, Kronstadt och petrograddepartementet.

5) Försättande i frihet av alla politiska fångar tillhörande de olika socialistiska partien, alla arbetare och bönder, soldater från den röda armén och matroser arresterade för arbetar- och bondeuppror.

6) Väljandet av en kommission för revidering av processerna över dem som hållas i fängelserna och koncentrationslägren.

7) Avskaffandet av alla "politiska sektioner"*), ty inget parti bör ha privilegier för propagerandet av sina idéer och att för detta ändamål mottaga subsidier från staten. I dess ställe bör upprättas undervisnings- och uppfostringskommissioner, som böra understödjas av staten.

8) Omedelbart upphävande av alla "stängselkompanier"**).

9) Enahanda rationer för alla arbetare med undantag för de hälsofarliga industrierna.

10) Avskaffandet av de kommunistiska detachementena i alla enheterna inom armén och de kommunistiska vaktposterna i fabriker och verkstäder; i händelse av behov kunna detachemententerna och vaktposterna utses av kompanierna, i fabrikerna och verkstäderna av arbetarna.

11) Fullständig frihet för bönderna att efter behag disponera all jord och att innehava boskap under villkor att de icke bruka sig av lönearbete.

12) Vi anmoda alla militära enheter och alla kamrater, elever i de militära skolorna att förena sig med vår revolution.

13) Vi fordra, att alla våra resolutioner erhålla en vidsträckt spridning.

14) Att det utses en byrå av ambulerande kontrollörer.

15) Rätt att bedriva hemarbete utan användandet av lönearbete.

Samma resolution blev slutligen förelagd ett allmänt möte av medborgare i Kronstadt omfattande omkring 16,000 personer och blev av detta enhälligt antagen. Den blev därvid så att säga rörelsens "charter". Den 2 mars blev på ett möte med representanter från örlogsfartygen, de militära avdelningarna, från fabrikerna och fackföreningarna i Kronstadt (i allt omkring 300 personer) vald en "provisorisk revolutionskommitté" med uppdrag att organisera de nya valen till den lokala sovjeten, denna gång fullständigt fria. Denna kommitté utgav en daglig tidning, Isvestia, och det är denna, som ger oss underrättelser om rörelsens karaktär och mål.***)

I en *Apell till arbetare, röda soldater och matroser*, utkommen den 13 mars, heter det:

"Här i Kronstadt ha vi sedan den 2 mars störtat kommunisternas odrägliga ok och höjt den tredje arbetarrevolutionens röda fana.

Röda soldater, matroser, arbetare, det revolutionära Kronstadt kallar eder.

Vi veta att man bedrar er, att man icke säger eder sanningen om det som sker hos oss, var vi alla äro beredda att giva våra liv för arbetarnas och böndernas heliga befrielseverk.

Man söker inbilla er, att det bland oss finns vita generaler och präster.

För att göra slut på dessa lögner meddela vi er, att den provisoriska revolutionskommittén består av följande femton personer:

1. Petrichenko, skrivare på linjeskeppet Petropavlovsk; 2. Javenko, telefonist i Kronstadts förbindelsezon; 3. Ossossov, mekaniker på linjeskeppet Sebastopol; 4. Arkhipov, förste maskinist; 5. Perpelkine, elektriker på Sebastopol; 6. Patrouchev, förste elektriker på Petropavlovsk; 7. Koupolov, läkarbiträde; 8. Verchinine, matros på Sebastopol; 9. Toukine, arbetare på elektricitetsverket; 10. Romanenko, förvaltare av reparationsverkstad; 11. Orechine, uppsyningsman för 3:dje arbetsskolan; 12. Valk, förman för sågverk; 13. Pavlov, ammunitionsarbetare; 14. Baikov, förvaltare av fästningens rullande material; 15. Kilgaste, lots".

Synnerligen karaktäristisk är artikeln "Varför vi kämpa":

"Arbetarnas tålamod är slut. Här och där flammar upprorets lågor över landet som kämpar mot våld och förtryck. Arbetarna ha strejkat, men bolsjevikernas gendarmer vaka och vidtaga alla åtgärder för att undertrycka den *oundvikliga tredje revolutionen*. Den har emellertid kommit och det är arbetarnas händer som skola fullborda den...

Här, i Kronstadt, har lagts grundstenen till tredje revolutionen som öppnar en bred väg för det socialistiska verket. Denna revolution måste övertyga västerns och österns arbetare om, *att det som ända hittills passerat hos oss icke är socialism...*

Arbetarna och bönderna marschera framåt, lämnande bakom sig konstituanten och dess borgerliga regim och det kommunistiska partiets diktatur med sina utomordentliga kommissioner och sin statskapitalism, som likt en rännsnara stryper arbetarmassorna.

Den nuvarande revolutionen ger arbetarna möjlighet att äntligen få fritt valda sovjet, funktionerande utan press från något parti; den tillåter att förvandla de byråkratiserade fackorganisationerna i fria sammanslutningar av bönder, industriarbetare och intellktuella arbetare".

En annan artikel titulerad *Revolutionens etapper* publicerad i årsnumret efter revolutionen 1917 (12 mars), utvecklar den idé, att den ryska revolutionen genomlupit tvenne på varandra följande perioder: den provisoriska regeringens, under

vilken man satte allt sitt hopp till den konstituerande församlingen, samt perioden under det kommunistiska partiets herravälde".

"Det kommunistiska partiet har tillvällat sig makten genom tiltsidoskjutandet av arbetarna och bönderna i vars namn det handlade... Ett nytt kommunistiskt slaveri är fött. Bonden blev ett simpelt arbetsredskap, industriarbetaren en statsfabrikens löneslav. De intellektuella arbetarna äro reducerade till noll... Tiden är kommen för att störta kommissariokratien. Kronstadt, revolutionens levande vaktpost, sover icke. Den stod i första ledet i februari och oktober. Den har höjt första upprorsfanan för arbetarnas tredje revolution... Den tsaristiska autokratien har fallit. Den konstituerande församlingen är något övervunnet. Kommissariokratien skall falla den också. Tidon är kommen för arbetarnas verkliga makt, för sovjetens makt".

Och här ett utdrag ur *Apell till värtdsproletariatet*, 13 mars:

"Sedan tolv dagar har en handfull verkliga hjältar, proletära arbetare, soldater från röda armén och matroser, isolerade från hela världen, utsatt sig frivilligt för de kommunistiska bödlarnas alla slag. Vi skola slutligt genomföra det påbörjade verket för frigörelsen av det av partifanatismen förtryckta folket, eller vi skola dö under ropet: Leve de fritt valda sovjeten. Må hela världens proletariat veta, kamrater, vi ha behov av ert moraliska stöd; protestera mot de kommunistiska autokraternas våld..."

Ett förhållande förtjänar noteras. Allt det vi sagt om karaktären av kronstadtrörelsen bekräftas av bolsjevikerna själva. En rysk bolsjevikisk tidning som publiceras i Riga, *Novyi Pout,* offentliggör oklokt nog följande linjer i sitt nummer för den 19 mars samtidigt som den sprider fabeln om det reaktionära Kronstadt:

"Kronstadts matroser äro i sin helhet anarkister. De stå icke till höger men tvärtom till vänster om kommunisterna. I sin sista radio proklamerade de: "Leve makten åt sovjeterna!" Icke en enda gång ha de ropat: "Leve konstituanten!" Varför ha de rest sig mot sovjetregeringen? Därför att de icke finna den tillräckligt sovjetisk! De proklamera samma lösenord, hälvten anarkistiska, hälvten kommunistiska, som bolsjevikerna själva lancerade för tre och ett halvt år sedan, dagen efter oktoberrevolutionen. I sin kamp mot sovjetregeringen talar upprorsmännen i Kronstadt om sitt djupa hat mot bourgeoisien, för allt det som är borgerligt. De säga: sovjetregeringen har förborgerligats, Sinovjev är "mätt". Här ha vi att göra med ett uppror till vänster och icke ett uppror till höger".

*

Insurrektionen i Kronstadt är — åtminstone för tillfället — övervunnen. Vi veta icke vilken återverkan den kan få i Ryssland om vi än förnimma att dess ande är densamma som alla dessa bonde- och arbetarrevolter som under samma dagar upprört olika hörner av det vidsträckta Ryssland. Men vi kunna draga en bestämd slutledning. Det revolutionära Ryssland marschsrar fort. Det har icke låtit uppehålla sig vid den rent politiska emancipationen och den allmänna rösträttens kult men har genast gripit sig an med de sociala problemen. Nu är det socialdemokratiens statscentralism som står för fall.

Sovjeterna, sådana som de teckna sig för den stora massan, representerar decentralisationen och den yttersta autonomien. Återstår den stora frågan, den svåraste, den allvarligaste: organisationen av produktionen, icke av staten men av producenterna.

*)Organisationer uteslutande tillhörande »kommunistiska partiet» skapade för kontroll i skötet av alla civila och militära institutioner.

**)Militära trupper som posteras på stationerna för förhindrandet av ankomsten andra livsmedel än dem som säljas och köpas av staten.

***)Utdrag av denna tidning ha publicerats av tidningen *Volia Rossii* (Prag) och *Pour la Russie* (Paris).

Om den borgerliga rikedomens uppkomst.

Av Frans Severin.

***

All rikedom kan naturligtvis ytterst sägas vara stöld, lagligen eller olagligen begången, och från denna allmänna regel utgör självfallet inte den borgerliga något undantag. Men den skiljer sig från sin föregångare, den feodala, så mycket både till uppkomst och art, att det näppeligen torde vara riktigt att påstå den vara en direkt fortsättning på den senare. Det är i våra dagar icke endast, nej icke ens huvudsakligen, grevarna Bjelke, Sparre och Bonde o. s. v. som äro förmögna, utan herrarna Andersson, Pettersson och Lundström, och dessa senare kan icke sägas ha ärvt de förras rikedom, icke heller arbetat sig fram jämbördes och på samma sätt som de. Den feodala rikedomen hade vid tiden då den borgerliga sköt sina första späda skott, nått en sådan utveckling att den faktiskt utnyttjat varje möjlighet i den civiliserade världen att förvärva rikedom på det sätt och av den art som den feodala.

Den feodala rikedomen hade överallt förvärvats på samma sätt, genom en våldsakt, antingen begången av konungen eller av feodalherren själv, och den var överallt av samma slag, jordegendom. All jord som över huvud hade något värde, var redan i händerna på adeln eller kyrkan, så att varje möjlighet för de ofrälse att genom jordförvärv skaffa sig rikedom, var utesluten. Snarare måste man antaga att den jämförelsevis ofantliga rikedom, som adeln under medeltiden och under nyare tidens första århundraden innehade, förorsakat en adelns degeneration, som gjorde det möjligt för den uppåtstigande livskraftiga borgarklassen att så småningom på andra vägar förvärva ett säkert övertag över adeln, vilket slutligen resulterade i dennas fullständiga störtande, där den inte hade livskraft nog att anpassa sig i det nya borgerliga samhället och försvara sin ställning på samma sätt som bourgeoisien. Det är ju historiskt känt att rikedomen så småningom degenererar, och de förmögenheter som den dåtida jordadeln besatt, synes vad storleken beträffar, ha varit mer än tillräckliga att tillåta det liv i sysslolöshet och vansinnig lyx, som till slut resulterar i inte endast förakt för utan fullständig oförmåga till praktiskt arbete.

Werner Sombart anför i Der Moderne Kapitalismus några uppgifter på feodalherreinkomster, som även för vår tid måste betraktas som oerhörda. Enligt en uppskattning hade i England under 1400-talet inkomst:

En	hertig	pund	4,000
„	markis	„	3,000
„	earl	„	2,000
„	vicomte	„	1,000

Naturligtvis voro förhållandena likartade i alla länder. I Italien var det särskilt Mailands (Milano) adeln som var bekant för sin rikedom. Man räknade 5 familjer, vars årsinkomst uppgick till 10,000—30,000 dukater (1 dukat c:a 8 kr.) Adelshus däremot med 2,000—4,000 dukaters årsinkomst gavs det en betydande mängd.

I Spanien ägde 105 världsliga och kyrkliga herrar under 1400-talet praktiskt taget hela landet. Hertigarna av Infantado, Medine de Riosceo, Escalana och Osscena hade vardera 100,000 dukater i årsin-

komst, och hertigen av Medine Sidonia lär ha haft en årsintäkt på inte mindre än 130,000 dukater. I Frankrike ägde adeln före revolutionen en femtedel av hela riket.

Endast det högre prästståndet kunde i rikedom tävla med den världsliga adeln. Under Merovingertiden (intill 800-talet) anser man att en tredjedel av Frankrikes jord var i kyrkans händer och vid tiden för revolutionen en femtedel. Den kyrkliga jordens värde uppskattas vid det senare tillfället till 4 milliarder och inkomsten därav till c:a 100 miljoner franc. Härtill kommer 123 miljoner i tionden. Och ändå blevo dessa inkomster vida överträffade av påven och konungarna. En påves årsinkomst vid Medeltidens slut belöpte sig på 200,000 till 250,000 gulden (1 gulden 8 à 9 kr.) medan den franske konungen hade en inkomst:

1497	på	16,306,000 fr.
1539	,,	28,750,000 ,,
1546	,,	46,000,000 ,,
1554	,,	57,500,000 ,,
1563	,,	69,000,000 ,,

Så fortforo de kungliga inkomsterna med en tämligen jämn stegring och 1715 beräknades det franska konungahuset ha haft den fantastiska inkomsten av c:a 250 miljoner fr. Nästan detsamma var förhållandet i England, fast det torde vara överflödigt att även härifrån anföra siffror, och man kan på goda grunder antaga att andra länder hade samma ordning.

Man måste emellertid för att rätt fatta det oerhörda i dessa innkomster betänka den tidens ringa produktivitet. Resultatet pr enhet använd arbetsenergi var då ingalunda detsamma som i vår tid, med dess moderna arbetsredskap och maskinella anordningar, och ovillkorligen måste den oerhörda massan av folket för att dessa inkomster skulle vara möjliga leva i det djupaste armod. Värdet av dessa inkomster var därtill betydligt högre än värdet av samma penninginkomster i vår tid, vilket man förstår då en tunna råg kostade 1 riksdaler (specie) eller då priset på en hektar god åkerjord uppgick till 75 kr.

Det ger också en bild av rikedomsfördelningen, att på 1600-talet en stor engelsk köpmans årsinkomst beräknades till 400 pund och en hantverkares till 38 pund. Och ändå betraktades en hantverkare som en relativt välsituerad man, och var det också, jämförd med de arma slavar, som voro feodalherrarnas direkta undersåtar.

*

Det var under sådana förhållanden borgarklassen hade att börja striden för erövrandet av den makt den i dag besitter. Naturligtvis var den början som under Nyare Tidens första århundraden gjordes till den borgerliga rikedomen helt blygsam, men den var i alla fall den grundval, på vilken industrikapitalismens moderna arbetarutsugning byggts. Det förefaller som skulle det knappast ha varit möjligt att med de ändå förhållandevis små inkomster som handel och hantverk i den tiden gav sina utövare, lägga grunden till den nuvarande borgarklassens ofantliga rikedomar. Och dock måste detta ha skett, ty även om adelns degeneration gjorde denna till ett lätt byte för borgerliga penningjudar, som mot fantastiska räntor försträckte de slösaktiga adelsmännen medel att bestrida de utgifter som deras egna jätteinkomster inte orkade med, så kan detta först ha blivit möjligt sedan en viss rikedom samlats i borgarnas händer.

En utav de första källor ur vilken borgerlig rikedom härflutit, torde ha varit grundräntan i städerna. I Medeltidens städer var nämligen största delen av jorden i händerna på det fåtal gamla familjer, som från början

bebott platsen och friköpt jorden, eller från konung eller feodalherre erhållit den i förläning jämte stadsprivilegier. Dessa borgerliga markägarefamiljer överläto sedan genom arrende eller köp icke blott jord utan även byggnader, verkstäder (om man får bruka ett så anspråksfullt uttryck) handelsbodar, marknadsplatser o. s. v.

Den raska tillväxten av städernas befolkning, den stegrade produktiviteten och framför allt seden att inhägna städerna med en mur, inom vilken allt och alla skulle trängas samman, bidrog allt till en hastig stegring av tomtpriser och tomträntor. I Florens betaltes exempelvis i slutet på 1300-talet 2 till 4 kr. per kvadratmeter för tomter. I Frankfurt am Main steg räntan från 1 mark på 1200-talet till 24 mark i mitten på 1300-talet.

På 13- och 1400-talen började det bli allt vanligare att köpa jorden i stället för att arrendera den, och med de till följd av trångboddheten innanför stadsmuren stigande tomtpriserna, samlades givetvis härigenom aktningsvärda förmögenheter i de jordägande familjernas händer.

Handel och hantverk drevs väl i för våra ögon små mått, men i synnerhet handeln lämnade i stället så mycket större vinst på den omsättning som uppnåddes. Så anföres från ullhandeln i England att florentinska köpmän betalde 10 floriner för 100 pund ull, men sålde det i Italien för 50 floriner. Tyghandeln drog enligt talrika exempel en vinst på minst 25 proc. Exempel gives på att byxor köptes för 5 mark dussinet och sålda för 6 1/2 dukater. Mössor var en viktig artikel i den flandrisk-florentinska handeln och köptes för 1 /2 floriner dussin samt såldes för 15 floriner. Kolonialvaror

som voro relativt sällsynta ting under medeltiden gav en utomordentlig handelsvinst på 300—500 proc.

Naturligtvis kunde i stort sett endast rikt folk vara köpmännens kunder, med dessa för tidens förhållanden fantastiska priser. Det var huvudsakligen adeln som köpte, och handels- och hantverksskråna kan alltså sägas ha varit till huvudsakligen för adelns räkning, men denna hade ju som vi av föregående sett gott råd, och utvecklade också en lyx som överlägset slår t. o. m. våra nutida amerikanska miljonärer. Franske konungen Ludvig XIV förbrukade endast till lyxbyggnader 200 miljoner livres, (1 Parislivre c:a 90 öre metallmängd men med minst 5 gånger större köpkraft än nu) och en fest som gavs i Fontainebleau kostade den nätta summan av 4 miljoner livres, en summa som lär ha överskridits av hans finansminister Fouché, vid en fest som denne senare på sitt slott gav för konungen. Till endast garderoben kunde den franska kronprinsessan spendera:

År	1773 . . . 120,000	livres
„	1780 . . . 194,000	„
„	1781 . . . 151,000	„
„	1782 . . . 199,000	„
„	1787 . . . 217,188	„

*

Om tomtränta och handel kan anses som grundläggande för den borgerliga rikedomen, så gavs det sedan grunden var lagd rika möjligheter till utveckling även på andra områden. Särskilt ett område har så mycket större historisk betydelse, som det torde ha varit vägen till borgarklassen uppstigande även till politisk makt, i det adelns rikedom sjönk i samma grad som bourgeoisiens steg.

Adeln blev av sin ofantliga rikedom, som flöt in utan något som helst arbete, degenerad, oförmögen till arbete, ja ansåg t. o. m. under sin adliga värdighet att utföra annat arbete än med värjan, samt miste sinnet för proportioner i penningutläggen. Föraktet för penningar var lika stort som kärleken till slöseriet. Båda känslorna växte och så en vacker dag förslog inte frukterna av slavarnas på godsen arbete till det vansinniga slöseriet. Så började vandringen till städernas penningjudar, till stor del judar även till nationalitet. Naturligtvis hade dessa penningockrare inte penningocker till enda sysselsättning, bankrörelsen torde ursprungligen överallt ha drivits i samband med annan verksamhet, såsom handel, men alldeles särskilt guldsmedsaffär.

För lånen från dessa medeltida »banker» förpantade adeln gods, skogar, gruvfyndigheter, särskilt guld och silver, o. s. v. och det var inga småsummor som den tiden togs i ränta. Mindre än 25 proc. torde inte ha betalats, medan 50 proc. var alls inte ovanligt. Själva konungen i England Edward III (år 1375—76) fick betala 50 proc. ränta på ett lån av 20,000 mark, som han erhöll från en rik borgare. Det gives för övrigt medeltida förordningar enligt vilka vissa högsta räntesatser stadgas, som för vår tid helt enkelt äro fantastiska, och som man helst ville betrakta såsom misstag av forskare eller andra. Så lär den 23 maj 1243 för judarna i Province ha stadgats att räntan inte fick överstiga 300 proc. och Fredrik II i Tyskland utgav 1244 en förordning som tillät en ränta på högst 173 proc.

Vad emellertid inte den arbetsodugliga adeln kunde göra av gods, gruvor, skatte- och tullinkomster, saltmonopol o. s. v., det förmådde den livskraftiga borgarklassen. Det blev inkomster som stego och stego, bringande adelns att sjunka i samma mån. Borgarklassens inkomster på förpantningar förhöll sig till adeln såsom vätskorna i tvänne kommunicerande rör, när det stiger i det ena måste det sjunka i det andra. Under 1600-talet lär i Frankrike endast 1/5 av skattemedlen ha nått fram till kronan. Farbonnais lämnar exempel på att av 14 miljoner livres skattemedel tre milj. sexhundrafemtiotre tusen trehundratrettiotre gingo till förpaktarna, o. en annan gång att av 473 miljoner skattemedel 107 1/2 miljoner stannade hos dem. En spansk förpaktare, Fugger, förtjänade på dylika förpaktningar åren 1563—1604 netto 2,127,000 dukater.

Det var med denna utveckling mindre underligt att förmögenhetsförhållandena kunde gestalta sig såsom följande exempel från Augsburg visar:

År	Ant. äg.	Förmögenhet			
1467	39	232,209	till	464,418	floriner
1498	99	956,168	„	1,912,336	„
1509	122	1,295,867	„	2,591.734	„
1540	278	5,110,783	„	10,221,566	„

I Frankrike har man från 1716 en lista på 726 borgerliga personer vilka tillsamman hade en inkomst på 147,355,483 livres, varav den lägsta hade 2,000 och den högste 6,600,000.

På dessa vägar och naturligtvis på många andra mindre väsentliga grundlade bourgeoisien den rikedom, som, sedan industrialismen kom, ytterligare förökades och nu utgör instrumentet till utsugningen av arbetareklassen. När franska revolutionen utbröt, då — som vi se av ovan anförda siffror — den vansinniga lyxen synes ha nått sin höjdpunkt, var adeln i stort sett redan utfattig, d. v. s. upp över öronen i skuld hos den snikna borgarklassen. Denna senares förmögenhetsbildning hade emellertid inte ett ögonblick hejdat hovets och adelns slöseri, varför det är självfallet att utsugningen av i synnerhet bondeproletariatet till ytterlighet skärpts. Proletariatet var därför mer än villigt att träda in som revolutionens soldater, och tillkämpa bourgeoisien de politiska rättigheter, som adeln inte förlorat med rikedomen.

Det hela såg demokratiskt ut och även proletariatet hugnades med politiska fri- och rättigheter, men makten att utöva dem tog bourgeoisien, ty denna makt utgjorde just det naturliga supplementet till rikedomen.

Arbetsköparen: — Är ni inte belåten med lönereduseringen? Tänk om ni vore i Ryssland!
Arbeterskan: — Tänk om ni vore!!

Den ryska revolutionen.

På Brands förlag har i dagarna utkommit ett synnerligen intressant arbete om Ryssland, betitlat: Den ryska arbetar- och bonderevolutionen. Författaren är Augustin Souchy, välkänd här i Sverge.

Om man bortser från den rena propagandalitteraturen för och mot Sovjetryssland, så är bokvärldens kunskapskälla om revolutionslandet relativt fattigt. De kapitalistiska och vitgardistiska avskräckningsmålningarna — må de också innehålla korn av sanning — ger ingen trovärdig bild av det stora revolutionslandet i öster; och den bolsjevikiska propagandalitteraturen är lika tendensiös, ofta medvetet lögnaktig, då man i strävandet efter världshegemonien över den internationella arbetarrörelsen måste framställa allt så solskensleende som möjligt. Utom dessa tendensriktningar finns det föga. Bertrand Russells och H. G. Wells arbeten på engelska, Hoschillers på franska, Ballods på tyska — och därutöver föga som är att räkna med. Det var därför ett gott grepp den tyska syndikalistiska organisationen gjorde, när den sände kamrat Augustin Souchy till Ryssland för att studera revolutionen. Hans sympatier för den ryska revolutionen äro kända. Som anarkist och syndikalist kan han naturligtvis icke annat än med en själ i flammor hälsa den gryende morgonrodnaden i öster. Hans nobla karaktär lämnar garanti för ett renhjärtat omdöme. Han är ingen fantast och ingen fanatiker, ingen sekterist, som dömer från snäver synvinkel. Hans ärliga strävan efter objektivitet är påtaglig. Men hans omutliga sanningskärlek är det också. Därför har han också i sitt arbete under ovanstående titel icke återhållit den kritik mot bolsjevismen, som den historiska sanningskärleken fordrar.

Souchy har tyskens grundlighet. Det är ett omfattande material han samlat under de månader han vistades i Ryssland. Han visar hur de psykologiska förutsättningarna hos folket liksom de organisatoriska hos arbetarna gjorde den auktoritära styrelseformen »naturlig» och lät bolsjevikerna komma till makten.

Bolsjevikerna ha visat, att de icke kunna införa socialismen genom statsstyrelse — det är författarens sista ord. Det finns icke en apparat, »som är odugligare att organisera det ekonomiska livet än staten», säger han på ett annat ställe. Och vidare: »ett ekonomiskt system, som i det mänskliga samhället är inriktat på att förse befolkningen med alla för livets nödtorft nödvändiga medel, kan icke avlägsnas genom något annat än ett nytt ekonomiskt system, samt endast i samma mån som det nya systemet är färdigt att fylla det gamlas funktioner». Utan att arbetarna skapa sådana organisationer skola de hemfalla till samma misstag som den ryska revolutionen. »Kapitalismen, som kastas på dörren och som man tror vara besegrad, emedan dess politiska representanter gjorts maktlösa, skall stiga in på nytt genom alla fogarna i den sociala byggnaden».

Kamrat Souchys bok är obetingat det intressantaste arbetet om revolutionens Ryssland som finns på svenska. Ingen arbetare, som vill skaffa sig upplysning om de ryska förhållandena och den ryska revolutionens utveckling får underlåta att skaffa sig detta arbete. Priset är mycket billigt i förhållande till de dyra produktionskostnaderna.

Arbetarrörelsen i Frankrike just nu.

Av Augustin Souchy.

***

I.

Efter att kriget utmynnade i revolutionen i Ryssland och Tyskland, trodde mången revolutionär arbetare i sin optimism, att de revolutionära vågorna snart skulle bölja vidare till väster och översvämma även Frankrike. Denna tro fanns icke endast hos känslorevolutionära arbetare, men även hos vetenskapligt bildade och med historien väl förtrogna män, — som en Lenin, en Mehring och många andra.

Denna tro har emellertid visat sig vara allt för sangvinisk. Om man medger, att revolutionen i Tyskland icke utbrutit om den icke varit en följd av kriget, — och det vågar ingen att bestrida — då medger man samtidigt, att kriget var revolutionens främsta hävstång. Om man vidare är förtrogen med historien och vet, att revolutionen nästan alltid kommit i ett land, som förlorat ett krig, men så gott som aldrig i ett land, som vunnit ett krig — en sanning, som även genom vår tids händelser blivit bekräftad — så har man heller ingen historisk grund att hoppas på revolution i Frankrike, som vunnit kriget.

Men här kommer man kanske med den åsikten, att världskrigets följder äro så ödeläggande, att det bestående samhällssystemet icke kan bära dessa följder och därför ovillkorligen måste störta samman.

Summan av ekonomiska livsmöjligheter var minst vid krigets slut. Sedan dess har två och ett halvt år förflutit och i denna tid har man icke, såsom under kriget, använt all kraft för bekämpandet och förstörandet, men sedan dess har man, åtminstone i liten utsträckning, åter arbetat på, att frambringa sådana materiella värden, som bidraga till de ekonomiska möjligheterna.

Som följd därav har de materiella levnadsförhållandena förbättrats lite sedan krigets slut Men liksom kristiden framalstrade hungerdemonstrationer och därmed en s. k. revolutionär atmosfär, så försvinner denna atmosfär i samma grad kristiden försvinner och tillbaka blir endast de revolutionära möjligheter, som finner sin stödjepunkt i den socialistiska rörelsen.

Dessa revolutionära möjligheter äro visserligen i dag större än de voro före kriget, på grund av den enkla sanningen, att det nuvarande samhällets moraliska grundvalar har genom krigets blodbad nästan blivit omöjliga.

Med hänsyn till Frankrike, kan man säga, att den ekonomiska situationen d. v .s. arbetarnas matförhållande är alls inte av den art, att den kan ha revolutionen till följd, ty arbetarna i Paris, och naturligtvis ännu mera i provinsen, har förhållandevis bra i jämförelse med Tyskland. Däremot spelar andra faktorer, den psykologiska inriktningen av stora delar av arbetarekretsar, samt en mindre del av intelligensen, en större roll. Och det är mest den, vi måste ta i räkning, när vi i dag vill tala om Frankrikes arbetarerörelse.

II.

Den förhoppning, som går ut på att det i Frankrike kan komma till en revolution på grund av krigets materiella förstörelser, är absolut fåfänglig. Man behöver emellertid inte

därför förtvivla, men försöka att lära känna de krafter, som förefinnas i den franska arbetarerörelsen.

Den franska arbetarrörelsen skilde sig alltid från den anglosaxiska, tyska, och skandinaviska. Det, som karaktäriserade denna skillnad var, att det i Frankrike fanns stora idéer, revolutionär elan, arbetarnas personliga insats i kampen mot den förtryckande makten; men det fattades den enande, sammanfattande kapaciteten, som kunde realisera dessa idéer, det fattades organisationen, som systematiskt och metodiskt arbetade på att förverkliga dessa idéer; det fanns inga planer till att få hela landets arbetare med på att alla tillsammans hängiva sina krafter åt den en gång vunna övertygelsen, med ett ord sagt, fransmannen är allt för mycket för den individuella friheten. Han vill icke för städse binda sig i en organisation.

Denna egendomlighet ligger icke så mycket i förnuftet, men mera temperamentet, i sensibiliteten, i karaktären. Den övervägande reflektionen måste säga oss, att det är nödvändigt för människorna, att leva tillsammans i organisationer, emedan människan är ett samhällsdjur och icke, som en del rovdjur, ett ensamt levande väsen. Men när organisationen är en nödvändighet, så är det naturligtvis bättre, att människorna skaffa sig organisationer efter frihetligt överenskommelse, ty om de icke göra det, då äro de hänvisade till statens tvångsorganisationer, som kommer att utnyttja och använda sig av människans samhällsdrift. Så länge människorna icke skaffa sig frihetliga organisationer, kommer icke statens och kapitalismens tvångsorganisationer att försvinna, ty då kunna dessa alltid mera eller mindre rättfärdiga sin existens. Det är denna brist i den franska folkkaraktären, som gör, att nationens andra underbara egenskaper icke obehindrade kunna komma till fulländning. Vi måste komma ihåg att den modärna arbetarrörelsens principer, som nu även i Ryssland bryter sig bana, nämligen att arbetarnas fackliga organisationer skall komma att organisera det ekonomiska livet, samma idé, som även i en modifierad form kommer till uttryck i den engelska guildsocialismen, och i den amerikanska industrialismen ,samt i alla övriga länders syndikalism, har utvecklat sig i den franska arbetarrörelsen mycket tidigt, och man kan gott i Frankrike se fadern till dessa idéer. Det är förresten på många områden så, att folken i de varma zonerna, som har varit tidigare mogna än vi i de kallare zonerna, men som även äro äldre än vi, kan se tillbaka på en utveckling, i vilkens lopp de idéer, som hos oss först senare och i en förändrad form kommer till synes, mycket tidigt framträtt. Så har t. ex. i den spanska arbetarrörelsen tanken om arbetare- och driftsråd, tanken om, att arbetarna skulle fordra icke blott högre löner och kortare arbetstid, men även medbestämmanderätt i vad som skall produceras, och på vilket sätt, för mera än femtio år spelat en roll i arbetarnas handlingar, medan den i Tyskland först nu framträtt efter revolutionens utbrott. Men medan Tysklands och även Skandinaviens arbetare nu mycket segt håller fast vid denna tanke voro de handlingar den framkallade i Europas söder, mera sporadiska.

Det är med en nation liksom med en individ. I ungdomen äro de giriga att lära och studera, att samla erfarenheter; i ålderdomen är denna drift betydligt minskad, då vill man icke så mycket lära själv, mera lära andra. Således är det i dag med Frankrike. Denna nation kan se tillbaka på en lång och glänsande historia och många andra nationer har tagit Frankrike som lärmästare. Nu vilja fransmännen icke mera vara lärjunge, men lärmästare. Men därmed är även nationens framtid beseglad. Det blir icke mera den romanska rasen, som kommer att bli folkens vägvisare i framtiden; snarare blir det den slaviska och till dels även den germanska rasen, som i framtiden kommer att utveckla större livskraft än den varmare södern. Ett litet exempel kan illustrera det här sagda. Man finner i inget annat land så lite främmande språkkunskaper, som i Frankrike. Tysken, österrikaren, ungarn, ryssen, polacken, t. o. m. engelsmannen intresserar sig för att lära främmande språk, men det gör inte fransmannen. Alla andra nationer lära och tala ju franska, han behöver sålunda icke lära främmande språk.

Men om mänsklighetens befrielse skall ha till sitt mål den enskildes befrielse, och om den enskildes handlings- och aktionskraft skall vara inkörsporten till denna befrielse, så finnes denna faktor såsom anlag och såsom imanent utvecklingsmöjlighet i hög grad i Frankrike. Och detta överväger alla andra nackdelar och gör, att nackdelarna och fördelarna uppväga varandra. Man finner således en ekvivalent, en utjämning av det goda och det mindre goda.

III.

Med dessa anmärkningar till inledning bör man icke förundra sig, när man hör, att den franska landsorganisationen C. G. T., före kriget icke hade flera medlemmar, än t. ex. den svenska landsorganisationen. Och dock är Frankrike ett land med 35 millioner invånare! C. G. T. hade före kriget icke mer än 300,000 à 350,000 medlemmar.

Under kriget gick antalet ännu längre ned, men när kriget var slut, och vapentillståndet kom, höjdes antalet så avsevärt, att man vid fredens början räknade två millioner.

Detta förekom emellertid icke endast i Frankrike, men även i Tyskland och många andra länder. I Tyskland finnes det nu i den socialdemokratiska landsorganisationen icke mindre än 8 millioner medlemmar. Denna stegring kom därav, att stora massor av arbetare, men framför allt även anställda och tjänstemän, som förut icke varit organiserade, nu inträdde i organisationerna. Inträdandet av dessa massor i organisationerna blev underlättad genom att landsorganisationerna inslog på en icke socialistisk kurs; i Tyskland var det genom det så beryktade »Arbeitsgemeinschaft», ett föredrag mellan kapitalisternas och arbetarnas landsorganisationen, och i Frankrike grundandet av »Conseil Economique du Travail» som gjorde det möjligt för en stor del intellektuella arbetare, som t. ex. skådespelarna och artisterna i Paris, samt skollärarna, att ansluta sig till C. G. T.

Det var således två faktorer, som gjorde, att de här nämnda och flera andra arbetarekategorier anslöt sig till C. G. T. För det första försämringen av de ekonomiska livsförhållande som tvang dem att organisera sig samt att C. G. T. blev mera reformistisk.

Hela C. G. T.s karaktär fick nu genom dessa organisationers anslutning, samt genom de radikala arbetareelementernas delvisa avsöndring, en ännu starkare förskjutning åt höger.

Men grunden varför de radikala elementerna icke voro eniga med sina tidigare vapenbröder inom C. G. T. var, att de flesta av C. G. T:s gamla ledare, som hade en anarkistisk världsåskådning, ställde sig på samma ståndpunkt, som Peter Krapotkin med hänsyn till kriget. De voro mot Tyskland och önskade icke den tyska militarismens seger över västeuropas mera demokratiska län-

der. De förklarade därför till stor del borgfred mellan arbetet och kapitalet under kriget. Därmed voro en stor del andra element, likaledes många anarkister, alls icke eniga; de voro tvärtom mot denna ståndpunkt och förklarade, att majoriteten begått förräderi mot de gamla antimilitaristiska och anarkistiska samt syndikalistiska idealen.

Det var icke blott inom fackföreningarna denna splittring framträdde, men även i det socialdemokratiska partiet. Jaurés var en av de få, som varit mot kriget, medan Frossard o. Cachin, som nu äro det kommunistiska partiets ledare, voro s. k. socialpatrioter.

Bland syndikalisterna fanns en, som nu går tillsammans med den reformistiska majoriteten, som då var pacifist. Han deltog i konferensen i Kienthal, som efterföljdes av Zimmerwald och var preludier till den tredje internationalen. Det var Merrheim. Det fanns även sådana, som genomgick mer än endast en förvandling, t. ex. Griffuelhes, som varit en av C. G. T:s teoritiker, som under kriget varit administrator för ett ammunitionsbolag, och som nu, efter kriget, blivit bolsjevik.

Dessa fenomen äro i Frankrike talrika. Men det behöver icke förundra en, ty vi kände dem även förut; så var t. ex. Clemenceau en gång socialist; och den ivrige antimilitaristen Gustave Hervés ställning under kriget och även nu, trotsa varje beskrivning.

Många ärliga revolutionära arbetare äcklades av skådespelet på den den politiska arenan och separerade sig från alla dessa män, som mera eller mindre blevo renegater.

De elementer inom C. G. T., som voro mot kriget året 1916 samlades då i en kommitté, som kallades »Comité de defence syndicaliste». Bland grundarna av denna kommitté voro framför allt Boudoux, en gammal militant syndikalist, samt de två syndikalister, som förra året reste till Moskwa och drunknade på återvägen, Lepetite och Vergeat. Dessa element ville försvara den ursprungliga fackföreningsrörelsen, den franska revolutionära syndikalismen. Man ville hålla fast vid de gamla revolutionära, antimilitaristiska traditionerna. Ut från denna »Comité de defence syndicaliste» utvecklade sig sedan oppositionen inom fackföreningen mera och mera och förde slutligen vid C. G. T:s sista kongress, i oktober 1920 till grundandet av »C. S. R.» Comité syndicaliste revolutionaire.

Om jag vore anhängare av den ena eller den andra riktningen inom C. G. T., så skulle jag fördöma och förkasta min motståndare; men då jag varken tillhör den ena eller den andra, men står utanför C. G. T., tror jag mig kunna betrakta saken lite mera objektivt. Det finnes en viss tendens i den internationala arbetarrörelsen, som går ut på, att föra tillbaka varje motgång vid en aktion från arbetareklassens sida, samt även reformismen inom fackföreningarna liksom de reformistiska partiernas ställning, på en del ledares förräderi. Denna tendens blir t. o. m. ärad av marxisterna, och av kommunisterna. Så långt kommunisterna vilja vara marxister måste de veta, att det alls inte är marxistiskt att vältra förhållandenas eller organisationernas utveckling på personernas skuldror. Det är till en stor del förhållandena eller den historiska utvecklingen själv, som drivit människorna och de ledande personerna till en sådan ställning. Även om man icke är marxist, men om man är förtrogen med den modärna forskningens metod, framför allt med Thomas Buckles History of the civilization in England, eller med Schopenhauers eller Hegels filosofi, så skall man förstå att det är vissa omständigheter, enskilda fak-

torer, historika företeelser som gör, att personerna trängas in på en väg eller till en ståndpunkt, som är olika från den, som de intogo förut. Men om man hade andra män på deras platser, så hade man alls ingen garanti för, att det gått bättre, att utvecklingen av organisationen eller t. o. m. historien hade tagit ett annat förlopp. På grund av detta är den ensidiga kritiken av endast personerna och icke av själva systemet och organisationernas princip, samt hänsynstagande till det historiska utveckvecklingsstadium, samt massornas mentalitet, mycket ytlig. Vi hade till exempel i den engelska trippelalliansen mellan gruv-, transport- o. järnvägsarbetare sett prototypen för den revolutionära kamporganisationen, men när det kom till stycket, så funtionerade den icke. Och det går icke an, att skriva skulden på en eller ett par mäns konto. (Forts.)

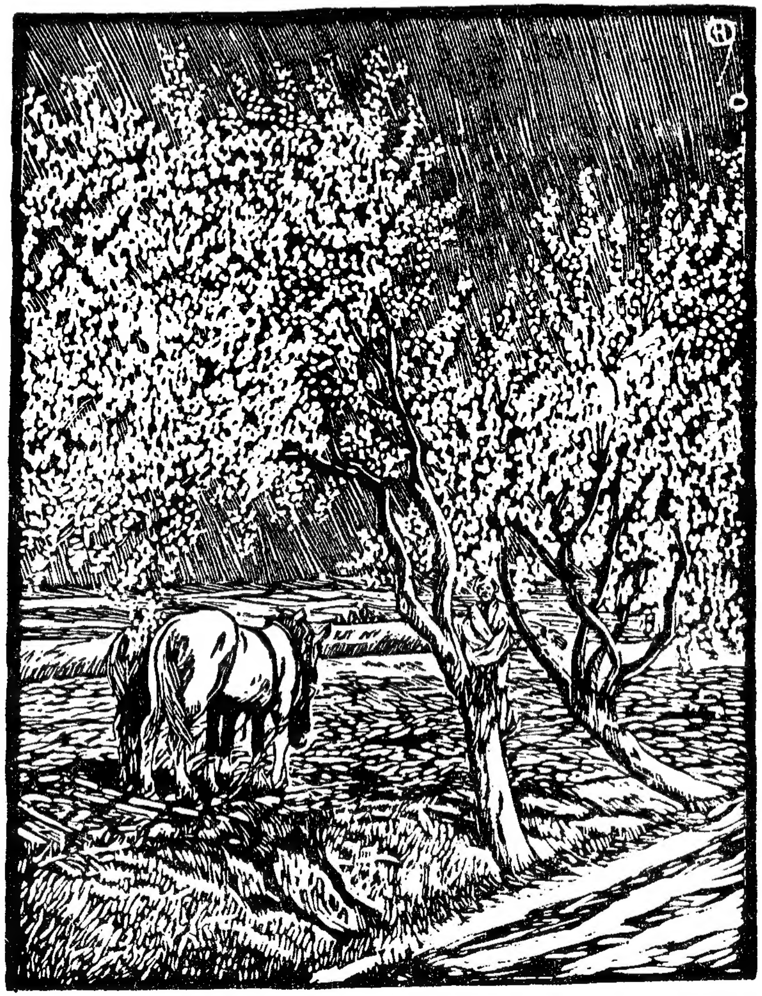

NYTT LIV. Träsnitt av Heinrich Otto.

Mikael Bakunin.

Av Max Nettlau.

***

Vad skulle Tolstoi sagt? Hur skulle Bakunin ha handlat? — Hur många ha icke ställt sig dessa frågor inför den oerhörda politiska och sociala revolution, som sedan 1917 försiggår i Ryssland, och vilken nästan alla folk tillåter sina regeringar att bekämpa med tusende öppna och hemliga medel. Skulle det efter så många år av raffinerat krig och mördande fred ha lyckats Tolstoi, en av de få socialister till vilken världen synes ha lyssnat, att äntligen förmå folken att uppge sitt ofruktbara hat och återställa en smula av den förlorade lyckan genom verkligt solidariskt samarbete på socialistisk grundval? Och Bakunin? — De som känna hans verk och idéer veta i vilken grad mångt och mycket, som han förutsåg, gått i uppfyllelse, och hur många fel man begått och ännu begår, i

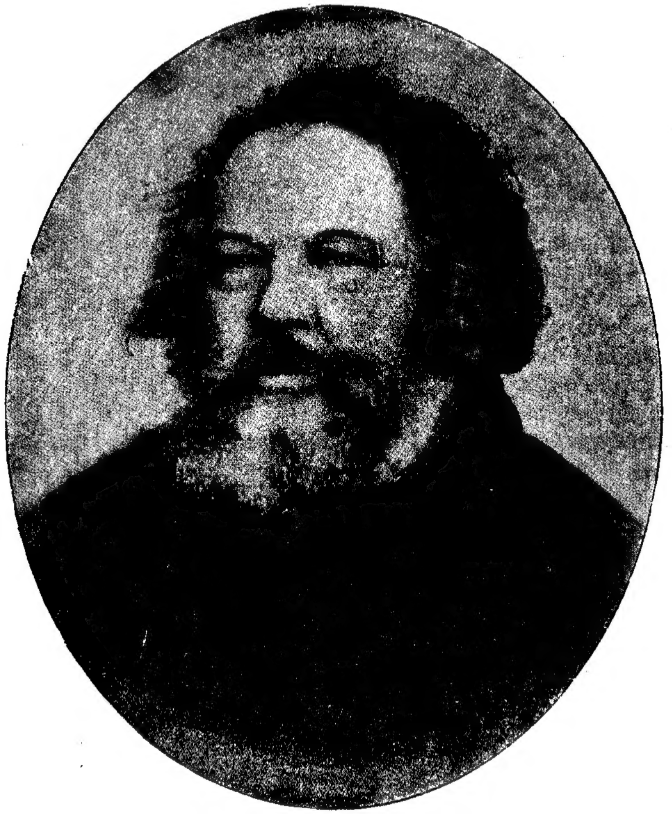

MIKAEL BAKUNIN

det man avlägsnat sig från de av honom uppdragna stora linjerna, från totaliteten av frihetligt socialistiska föreställningar, som i sin helhet bildade ett skarpt begränsat socialistiskt system. Den sociala revolutionen — den låg icke i långt avlägsna århundraden. Bakunin visste tvärtom, att den ständigt var i gripbar närhet. Och händelserna 1917 gav honom rätt. Men hur oförberedd fann den icke den del av den socialistiska världen, som vänjt sig vid att betrakta socialismen som slutmålet för en lång lagstiftande och reformerande utveckling, vilken så att säga skulle göra varje revolution överflödig. Och när den ryska revolutionen trots sin maktfullkomlighet och de oerhörda möjligheter som låg den öppen, eller den svaga återklang den funnit i andra länder, icke skapade den tillfredsställelse, den oerhörda glädje, som man väntar av en triumferande revolution, när andra dröja med att följa den, så är det därför, att man känner, att det fattas den det som vid sidan av materiell välgång förutsättes för ett verkligt tillstånd av lycka, — friheten. Och vem betonade starkare än Bakunin, nödvändigheten av att varje livskraftig, varje viljande socialism genomträngdes av frihet i ordets sanna betydelse? Han gjorde ingen kompromiss med auktoriteten, och om denna också utbreddes till bredare lager, till mera omfattande kretsar, såg han däri icke dess söndersplittring och förminskning utan dess multiplicering och intensificering och betvivlade dess utvecklingsmöjlighet från ett sådant tillstånd till verklig frihet.

Kort och gott — utan att överdriva betydelsen av de enskilda människorna och talangerna, låter det dock tänka sig, att om Rysslands innevarande revolutionsår sammanfallit med Bakunins liv i hans fulla kraft, med Tolstois obrutna stämma och med en tjugo år yngre Krapotkin, skulle den ryska revolutionen ha erhållit ett annat och ofantligt mera tilltalande utseende.

Det är aldrig för sent — och ännu kunde man finna vägen ut ur auktoritetens irrgångar till ljus, till frihet, i stället för att ständigt mera gå vilse i dem. I varje fall är det uppenbart, att Bakunin, långt ifrån att vara föråldrad, tvärtom, om man riktigt förstår honom, är den yngste, kraftigaste, livskraftigaste av alla det förgångnas stora socialister, Marx inbegripen. Därför torde det vara av intresse, att åter en gång frammana huvuddragen av hans upprörda liv.

Hans till så många olika länder och olika miljöer förlagda livsverksamhet blev länge framställd ofullständigt, oriktigt, ofta fientligt. Men sedan 25 år tillbaka har det samlats ett överväldigande material av glömda eller icke offentliggjorda skrifter, brev, dokument, muntliga vittnesbörd som delvis bearbetats och brakts i dagen, medan annat väntar på verklig bearbetning och offentliggörande. Detta oerhörda material tillåter understundom att tidvis följa Bakunins verksamhet in i minsta detalj och på andra ställen noga begränsa de ännu öppna luckorna. Jag har haft lyckan att kunna ägna mig åt detta arbete under ett antal år, under vilka jag för ändamålet reste fritt omkring i ett stort antal länder, här uppsökande Bakunins ännu levande vänner och samtida, där uppsökande bibliotek och samlare, som bevarade gamla revolutionära dokument och litteratur. Många voro redan, då, på nittiotalet, döda; andra som kände honom sedan början av fyratiotalet, träffade jag ännu i liv. Sedan dess äro nu nästan alla döda, blott en lever framför alla andra, den också trognast förvaltar Bakunin andliga kvarlåtenskap och som just nu, våren 1921, har en oavbruten 50-årig

revolutionär verksamhet bakom sig. På sin 50-årsdag av revolutionärt medvetande, faktiskt väckt till liv genom Pariserkommunen, lever han varken i besittning av makt, eller i privat tillbakadragenhet. 1920 stod han främst i ledet i sitt lands anarkistiska rörelse och befinner sedan dess — som så ofta — i fängelse. Jag syftar på E. Malatesta i fängelset i Milano.

Utan att göra flera avvikelser vill jag blott anmärka, att jag i det följande måste avstå från all fullständighet eller utförlighet, men att jag däremot skall försöka, att kondencera så stort material som möjligt och hålla mig borta från felaktigheter, av vilka Bakunins vanliga biografier brukar vimla.

*

Mikael Bakunin föddes den 30 maj 1814 i Premuchino, på Osuga, sin faders tämligen stora lantgods, beläget i distriktet Novotorschok i guvernementet Twer, det vill säga mellan Moskwa och Petersburg, men mycket närmare Moskwa.

Medan han här växte upp på godset mitt i Ryssland, omgiven av hundraden av livegna, befann han sig dock redan från början i kontakt med Vesteuropas civilisation. Hans fader hade tillbringat första halvdelen av sitt liv i Italien och var till och med doktor vid universitetet i Padua. Liberal, deist och filantrop, som han var, hade han upprätthållit många filosofiska och vetenskapliga förbindelser med Vesteuropa. Den franska revolutionen, som han först hälsade välkommen, avskräckte honom emellertid snart. I Ryssland drog han sig undan från hovlivet och grävde ned sig på landet, men tog dock del i den stora militär- och adelssammansvärjningen, som kulminerade i händelserna i december 1825. Han undgick förföljelser, som bringade så många döden eller mångårig förvisning till Sibirien och ägnade sig mer än någonsin åt uppfostran av sina talrika barn, sex söner och fem döttrar, avsides från den sorgliga ryska verkligheten, i en atmosfer av poesi och resignerad filosofi, en kultiverad miljö, som icke böjde sig för de mäktiga, men som heller icke revolterade mot dem.

Mikael Bakunin blev härigenom av sin kosmopolitiske och oändligt välmenande men svage fader, som han avgudade, sammanknuten med gamla tiders och det adertonde århundradets humanism i dess renaste form. Däremot synes hans moder, en Muravieff, kusin till Murawiefferna (den som blev kallad bödeln, såväl som den som blev hängd som dekabrist), endast ha levt och känt i sin adliga miljö. »Hon var en fåfäng, egoistisk kvinna och inget av hennes barn älskade henne», skrev Bakunin själv i en autobiografi (Histoire de ma vie) som skildrade hans barndom, och som jag publicerat i »Société Nouvelle» i Brüssel, september 1896. Efter en omsorgsfullt övervakad barndom blev han vid fjorton års ålder sänd till Petersburgs artilleriskola och vid sjutton år och några månader blev han 1832 officer.

Den »ryska verkligheten» lärde han alltså tillräckligt tidigt att känna genom denna uppfostringsanstalt och genom tjänsten i små vitryska städer. Detta ledde till hans första oavhängighetsförklaring, hans demission som officer och tillbakavändande till Moskwa i en ålder av 19 eller 20 år.

Härmed började redan hans liv som sökare och spridare av ideal (propagandist), ett ideal som under de följande fyratio åren antog olika former, men som alltid för honom betydde det sanna, det goda och det sköna i sin yttersta och fullständigaste form, förverkligat i kamp mot varje hinder.

Även i det den gången av Nikolaus I pedantiska despotism tyranniserade Moskwa, var han naturligtvis icke den ende, vars ande sökte ljus och frihet. Han sammanträffade här med unga män och kvinnor, 30-talets och 40-talets allvarliga generationer, som under dessa årtionden utövade ett betydande inflytande, direkt och indirekt, på ungdomen och alla duktiga människor i Ryssland. De strävanden, dessa generationer representerade, bevaras i några få tidskrifter och en omfattande privatkorrespondens, i vilken man på grund av censuren uttalade sig mycket försiktigt.

I denna litteratur vågade man på grund av censuren länge icke nämna Bakunins namn. Man kallade honom mången gång »den filosofiske vännen», eller omskrev hans verksamhet på andra sätt. Först på nittiotalet, i de i tidskriften Russkaia Mysl (Den ryska tanken) offentliggjorda breven framträdde Bakunin offentligt i Ryssland, medan hans namn förut endast var känt som ett utländskt skräckspöke. Och först 1909 började den radikale historikern A. Korniloff en lång artikelserie i samma tidskrift över »Familjen Bakunin», ett arbete som för första gången gör det möjligt att följa den unge Bakunin i hans kamp för sin andliga befrielse.

Man kan genom denna källa fastställa, att Bakunin, den övertygade och konsekvente ateisten, en senare tids revolutionär och internationalist, utgick från en religiös mysticism, politisk konservatism och trång patriotism, från vilket han så mycket svårare befriade sig, som han, levande i en tillbakadragen, kultiverad miljö, icke såg dessa idéer i dess praktiska tillämpning, utan så som de på god tro privat företräddes av sympatiska personer. Först när denna miljö stötte samman med grupperna kring Alexander Herzen, Ogareff och andra, som i socialt avseende voro mera framskridna och icke blivit främmande för Saint Simonismen, utvecklade sig Bakunins idealistiska krets till radikalism. Förut hade man trängt fram från en estetiskt-religiös mysticism till den filosofi, som i Fichte fått sin idéellaste form, och därpå till Hegel, men till en konservativ Hegel, vars kända: vad som är, är förnuftigt, gjordes till en dogm, som krävde det orubbliga beståndandet av allt bestående.

Liksom senare Belinski, Herzen, Ogareff, Turgenjeff växte ifrån en dylik alltför amatörmessig miljö och självständigt utvecklade de inom dem slumrande krafterna, så ock Bakunin. Denne önskade tränga djupt i filosofien och tillbringade från hösten 1848, ett par år vid Berlins universitet. Här avlägsnade han sig raskt från den hegelska högern och gick över till den yttersta vänstern och avbröt därmed den väg, som skulle ha fört honom till en professur i Ryssland. Hans överflyttande till Dresden, där Arnold Ruge, huvudstödet för dåtidens radikalaste filosofiska rörelse levde, markerade detta steg.

Bakunins berömda artikel »Reaktionen i Tyskland» (oktober 1842, undertecknad Jules Elysard) kulminerade i satsen, att förstörandets lust också är en skapande lust. Denna artikel och Bakunins öppna umgänge med de politiskt revolutionära kretsarna gjorde det omöjligt för honom att återvända till Ryssland. Han reste därför i januari 1843 till Zürich och till och med i sällskap med den den gången allra mest komprometterade, den tyske diktaren Georg Hervegh.

I Zürich lärde han känna den dåvarande tyska kommunismen, sådan som Weitling, som då också kom till Zürich, hade predikat den under flera år i Paris och Schweitz. De so-

ciala idéerna verkade fängslande på Bakunin, vilken istället för filosofiprofessor nu måste bli timmerman liksom Jesus Kristus, men han kände likväl det oförenliga i de radikala filosofiska tankarna och den dåtida kommunistiska rörelsens religiösa anstrykning. Frihetsbehovet är redan väckt hos honom, och när han från och med nu av hela sitt hjärta är socialist, så kan man säga (tänker jag), att han från första stund bildar *sin egen socialism, som förenar kravet om materiellt välstånd med kravet om frihet.*

Denna syntes av en verklig kommunism eller kollektivism och anarki existerade den gången endast i kringströdda ansatser, som i skrifter av engelsmannen William Tompson (på tjugotalet) eller i *Humanitaire* (Paris) 1841 och voro säkerligen obekanta för Bakunin. Däremot har det icke undgått honom, då eller något senare, att några tyska skriftställare, bl. a. M. Hess och K. Grün, försökte analysera den franska socialismen och den tyska filosofien och därvid nådde fram till en slags anarkism. Denna tendens fann ett starkare uttryck i propagandan som fördes av dåvarande »Junge Deutschland» i Schweitz (W. Marr o. a.), med vilka Bakunin snart gjorde bekantskap. Slutligen förelåg ju Proudhons bok sedan 1841.

Medan vissa Bakunins züricherartiklar över kommunismen icke buro utpräglade tecken av den här antydda utvecklingen, fattas det för en viss annan artikel, som bär sådana tecken, det formella vittnesmålet för Bakunins författarskap. Brev och andra skrifter från denna tid äro sparsamma eller egnade andra uppgifter. Trots detta kan man påstå och genom åtskilligt bevisa, att Bakunin från denna tid var lika klart medveten socialist som anarkist. Under natt-långa debatter höll han i Paris stånd mot Proudhon, vars filosofisk-religiösa uppfattning var en av hans svaga sidor. Likaledes mot Marx. Han accepterade intill sitt livs slut Marx' ekonomiska idéer, men förkastade hans auktoritära ståndpunkt; likaledes förkastade han Proudhons antikommunism, men delade hans frihetskult. Några män, som intill 1849 tidtals stodo i intimaste förbindelse med honom, naturforskaren Karl Vogt och Rickard Wagner, förstodo mästerligt att förklara anarkismen, vilket den gången så få förstodo, Vogt (i »Thierstaten», 1851) som skeptiker, Wagner i »Die Kunst und die Revolution» och i »Kunstwerk der Zukunft» (1849—50) med verklig övertygelse.

Under den mot Weitling riktade kommunistförföljelsen blev Bakunin fördriven från Zürich. Han blev vänligt mottagen av familjen professor Vogt (från Giessen) i Bern, och fick i denna vänner för livet. Den friska ungdomen i detta för politiska flyktingar ständigt öppna hus förströdde honom för första gången på länge. Man gjorde utflykter och alpresor.

Vid denna tid förälskade sig Bakunin i en gift fru, en baltisk tysk-ryska, en besvarad men sig till resignation dömande kärlek. Hon tog sin tillflykt till religionen. Ännu i ett brev av den 11 maj 1850 skrev Bakunin, den gången i fångenskap med döden eller mångårigt fängelse framför sig, till en viss väninna över denna ståndpunkt på ett avböjande men ett så milt och ömt sätt, att man finner, att hela hans inre väsen ännu den gången stod närmare de av honom teoretiskt övervunna idéerna från hans ungdom än de bekanta idéer som han tio år senare efter sin återkomst från Sibirien och sedermera hela sitt liv gav uttryck för. Denna kvinna dog 1856 och väl med henne det sista band som knöt Bakunin vid det förflutna.

Då Bakunin vägrat att lyda befallningen att återvända till Ryssland, så måste han lämna Schweitz och efter några månaders uppehåll i Brüssel bosatte han sig på allvar i Paris — intill sin utvisning i december 1847, varpå han efter februarirevolutionen 1848 återvände till Paris från Brüssel.

Dessa år i Paris, 1844—47, gav honom en nogran kännedom om de förhandenvarande och de sig utvecklande rörelserna på alla områden. Han kände de väsentligaste politikerna, skriftställarna, socialisterna, och var isynnerhet lierad med Proudhon. Genom Marx, Ruge, Herwegh o. a., blev han förtrogen med tysk filosofi, litteratur och socialism. Med Karl Vogt följde han under en ferieresa till den bretagniska kusten den sig framträngande naturvetenskapen. Med sin tyske vän Adolf Reichel, som han kände från Dresden, och som jämte Karl Vogt var hans intimaste vän i Bern, följde han musik o. s. v. Han fraterniserade med de demokratiska polska emigranterna och återsåg 1847 Herzen och andra ryska vänner, till och med den dödssjuke Belinski, som snart dog. Slutligen blev ett djärvt tal till en polsk församling den 29 november 1847, i vilket han föreslog ryssar och polacker en försoning på ruinerna av den ryska despotismen, en förevändning för ministeren Guizot till hans utvisning. Han reste till Brüssel där han träffade Marx och andra bekanta.

Vid denna tid sökte man för första gången att beröva Bakunin hedern genom att göra honom misstänklig, till vilket inrikesministern greve Duchatel lånade sig i ett mer än tvetydigt tal i kammaren den 4 februari 1848, och på vilket Bakunin visste att svara med sitt tryckta brev av den 7 februari. Sedan den gången sökte man vid olika tillfällen att träffa Bakunin genom dylikt förtal. Marx och Marx' anhängare har i detta avseende upprepade gånger uppträtt lättfärdigt, och Marx tillvägagångssätt 1872 (Haagkongressen) förtjänar en ännu skarpare beteckning, men den intima brevväxlingen mellan Marx och Engels, som nu är känd, visar att de sig emellan aldrig tvivlade på Bakunin. Anledningen till ett vårdslöst lättfärdigt förtalande av Bakunin synes från början ha varit provocerat av en rysk spion i Paris, som den gången ännu icke var avslöjad, jag syftar därmed på de 1913 av N. Rjasanoff i »Neu Zeit» avslöjade machinationer från ifrågavarande individ.

Februari-revolutionen 1848 sopade bort ministeren Guizot, och det var självfallet, att Bakunin genast ilade till Paris.

(Forts.)

Kommunisterna och fackföreningarna.

Av Albert Jensen.

***

Den politiska partirörelsen har i Sverge föga förstått att leva av eget arbete. Det gamla socialdemokratiska partiet har under hela sin existens fört en parasitär tillvaro på de fackliga organisationernas bekostnad, utnyttjande dessas ekonomiska resurser för sina partipolitiska intressen.

Den privilegierade ställning det gamla partiet åtnjutit på grund av den svenska arbetarrörelsens historiska utvecklingsform gjorde på sin tid det vänstersocialistiska partiet grönt av avund, isynnerhet i de trångbodda nödstider, som föregick dess subventionering från den ryska statens sida. En tid förde detta partis organ en hycklande agitation för "fackföreningarnas partipolitiska neutralitet", då de i denna agitation såg ett medel att undanrycka det gamla konkurrentpartiet dess ekonomiska grundval genom utmålande av fackföreningarna ur partiet. Då nu oppositionspartiet med sitt nya kommunistiska skylt står på egna ben, eller rättare står på ryska ben, och icke längre behöver driva dylik konjunkturpolitik, ej heller till följe orderna från högkvarteret får driva sådan politik, har man slutat upp med detta grimaserande och övergått till "kampen om fackföreningarna", till strävan att få hela den fackliga rörelsen underlagd det kommunistiska partiet.

På kongressen i mars i år bekände de nydöpta kommunistledarna att Fackliga Propagandaförbundet var en skapelse av kommunisterna, ett led i denna partipolitiska strävan efter att för egen del bruka arbetarnas ekonomiska organisationer för speciella partisyften. Det kan alltid ha sitt historiska intresse att fastslå denna propagandaorganisations ursprung och (till en början dolda) syfte. Enligt referat i tidningen Politiken den 29 mars förkunnade herr Z. Höglund:

"Enligt det fattade principbeslutet måste en centralisering genomföras, varigenom det skall åstadkommas att blott ett självständigt kommunistiskt parti bör finnas i varje land, *som skall ge direktiv till de underordnade organisationerna, som äro det centrala partiets organ. I dessa hänseende ge teserna klara direktiv beträffande den s. k. cellbildningen inom fackföreningsrörelsen. På det kommunistiska partiets initiativ har också redan tidigt i Sverge bildats ett organ för denna cellbildning, Fackliga Propagandaförbundet.* Mellan partiets arbetsutskott och propagandaförbundets ledning ha förts livliga förhandlingar, som länge syntes bli utan resultat, men som slutligen lett till överenskommelse som en antaglig plattform för det intimaste samarbete. *Formerna spela härvidlag mindre roll och ett kvarhållande i stadgarna av arbelsutskottets förslag angående propagandaförbundets underordnande under partiet är därför överflödigt.*"

Ur detta intressanta uttalande framgår det, att Fackliga Propagaförbundet har partipolitiskt ursprung, och att det i fortsättningen åtnjuter ett partipolitiskt förmynderskap. Visserligen underordnas icke propagandaförbundet partiet stadgeenligt, men detta, betonar man, är blott en *formalitet* utan reell betydelse. Det faktiska förhållandet är ju likväl, att propagandaförbundet är "det centrala partiets organ", således partiets tillhörighet och egendom, som får "direktiv" från det kommunistiska partiet. Propagandaförbundets partipolitiska vasallskap är således fullständigt dokumenterat.

Men skälen till att det icke stadgeenligt stipuleras, att propagandaförbundet är partiets livegna tillhörighet? Herr Kilboms efterföljande yttringar låter oss ana sammanhanget. Enligt honom var det nödvändigt att hindra de fackliga organisationerna, som befunno sig på marsch åt venster, att drivas över till anarkosyndikalisterna. Och av taktiska skäl var det olämpligt i stadgarna stipulera propagandaförbundets underordnade det kommunistiska partiet.

"Taktiska skäl" förelågo således för att även i fortsättningen försöka driva dubbelspel. Utåt måste man kunna säga arbetarna, att propagandaförbundet var sin egen herre, var en självständig och oavhängig organisation. Herr Höglund har uppenbarligen funnit detta onödigt och — kanske ofrivilligt — demaskerat spelet.

Propagandaförbundets underordnade livegenskapsförhållande till det kommunistiska partiet framgår ytterligare av kongressens förhandlingar. Kongressen gav nämligen propagandaförbundet ett "direktiv", i vilket det heter:

"För att förhållandet mellan partiet och förbundet skall bli fullt klart, hemställer kongressen till propagandaförbundets kongress att besluta följande:

1) Erkänna Tredje Internationalens riktlinjer samt partiets program och politik *som ledande för sitt arbete.*

2) Uppbygga förbundets organisatoriska kärna på *kommunistiska klubbar* i varje fackförening *samt fastslå klubbarnas skyldighet att tillhöra partiets respektive lokalorganisationer,* med vilka de verka i samförstånd och *till vilka de avge rapport om sitt arbete.*

3) Medge partiets vederbörande organisation rätt att delegera en representant i vardera såväl de olika klubbarnas lokala som distriktsorganisationer samt partiets arbetsutskott (representantskap) rätt att delegera en ledamot i propagandaförbundets riksledning, alla med förslag och yttranderätt.

Under förutsättning att propagandaförbundets kongress fattar beslut i enlighet med ovanstående, beslutar partikongressen att uppdraga åt den blivande partiledningen:

att giva propagandaförbundets verksamhet allt det stöd partiet är mäktigt;

att ålägga samtliga partiets medlemmar absolut skyldighet att i varje fackförening organisera en kommunistisk klubb och ansluta denna till partiets vederbörande lokalorganisation och Fackliga Propagandaförbundet; samt

att medgiva propagandaförbundets riksledning rätt att vid behandling i partiets arbetsutskott (representantskap) av fackliga och fackföreningsrörelsen närstående frågor dit delegera en ledamot med förslags och yttranderätt."

Här se vi redan i verksamhet det parti, "som skall ge direktiv till de *underordnade organisationerna*", direktiv som villigt anammades av propagandaförbundets kongress. Propagandaförbundet erkände således självmant, att det kommunistiska partiet skall vara dess förmyndare och herre. Det skall stå under partiets kontroll ända dithän, att de lokala avdelningarna av propagandaförbundet skola avgiva rapporter om sitt arbete till de lokala partiavdelningarna, och skola partiavdelningarna till yttermera visso delegera uppsyningsmän som öva förmynderskapets tuktande kontroll över arbetet på varje plats, distrikten och riksorganisationen. Nå ja, propagandaförbundet subventioneras ju av det kommunistiska partiet, vilket naturligtvis i sin ordning måste redogöra för användandet av sina subventionssummor. Ur denna synpunkt är partikontrollen nog så rimlig.

Yttermera har propagandaförbundet på förhand erkänt (enligt punkt 1) partiets politik som ledande för sitt arbete. Denna politik kan växla, skifta färg och form utan att propagandaförbundet har någon kontroll över den, men förbundet skall under alla omständigheter låta partipolitiken vara ledande för sin propaganda inom de ekonomiska organisationerna. Partiets direktiv måste således alltid åtlydas. Det kommunistiska partiets förmynderskap över propagandaförbundet, och dettas livegenskap under partiet är således uppenbart för alla.

Men vartill skall nu denna fackliga propagandaapparat tjena partiet? Man liksom generar sig för att erkänna det: — att erövra de fackliga organisationerna åt partiet för att av partiet brukas i partiets intresse. Både från propagandaförbundet och från partiledningen söker man på ett mindre tilltalande sätt inbilla arbetarna, att man icke eftersträvar de fackliga organisationernas underordnade under partiet, det enda som underordnas partiet, har man upprepade gånger sagt, är cellerna, således propagandaförbundets avdelningar. Och en stor del arbetare se icke falskspelet.

Det är nästan rörande att se denna generade blygsamhet från de subventionerade. Eller är det måhända skamkänsla över att de icke ha någon egen vilja, där-

för att de icke ha någon självständig och oavhängig organisation, varken partiet eller propagandaförbundet? Måhända. I så fall är detta i viss mån ett försonande drag.

Under nuvarande förhållande ha de emellertid ingen egen vilja, ingen egen mening. De äro Moskwas tillhörighet, Moskwas egendom. Och vad föreskriver Moskwa? Moskwateserna, som både partiet och propagandaförbundet erkänt, säger i avsnittet för fackföreningsrörelsen, avsnitt II, punkt 6, att kommunisterna skola fylla fackföreningarna med kommunismens anda, och:

"I det de utföra denna uppgift *måste kommunisterna i verkligheten underordna driftsråden och fackföreningarna under det kommunistiska partiets ledning . . .*"

Och i samma kapitels avsnitt I, punkt 7 heter det, att kommunisterna måste lära arbetarna inse, att de endast kunna övervinna kapitalismen, när de på diktaturens grund tar fast på det socialistiska uppbyggningsarbetet, och:

"I det de går ut från detta, måste kommunisterna eftersträva att så vitt möjligt skapa en fullkomlig enhet mellan fackföreningarna och det kommunistiska partiet, *att underordna fackföreningarna under den verkliga ledningen av partiet*, som arbetarrevolutions förtrupp. *Till detta ändamål måste kommunisterna överallt i fackföreningarna och företagen skapa kommunistiska fraktioner, med vars hjälp de kunna erövra och leda fackföreningarna.*"

Här ha vi de "direktiv" som gälla både för partiet och för propagandaförbundet. De fackliga organisationerna skola "erövras" åt det kommunistiska partiet, "underordnas" partiet för att "ledas" av partiet.

Härmed erkänner man egentligen sin egen svaghet. Man erkänner, att man ingenting egentligt kan uträtta utan de fackliga organisationerna, att partiet är vanmäktigt utan fackföreningarna, att de fackliga kamporganisationerna äro arbetarrevolutionens ryggrad och kraft.

Dock — denna förståelse har sin begränsning. Någon egentlig blick för de fackliga organisationernas positiva skaparkraft, när det gäller danandet av ett nytt samhälle, har man näppeligen. Huvudsakligen häftar man sig vid deras negativa kraft, som murbräcka mot det kapitalistiska samfundet, och det är huvudsakligen som sådan man tänker bruka de ekonomiska kamporganisationerna. Det uppbyggande arbetet skall ju slutligen ordnas genom partidiktaturen.

Men det kommunistiska partiet, liksom de andra politiska partien, som eftersträva "erövringen" av de fackliga organisationerna, spränger en kil in i arbetarrörelsen genom sina strävanden efter förmynderskapet över dessa organisationer, partisplittringens kil. Det är denna som nu som bäst håller på att sönderspränga arbetarrörelsens i alla de europeiska länderna, sönderdela dem efter partilinjer och därigenom försvaga den och upplösa dess aktionskraft. Härpå vinner kapitalismen. Arbetarklassen måste återvinna sina krafter efter denna upplösningsprocess, och den kan icke göra det förr än den förstått, att den enda samlingslinjen ligger på den av syndikalismen anvisade: att den fackliga rörelsen befriar sig från det partipolitiska förmynderskapet, förkunnar sig vara självmyndig och oavhängig, beredd att ta sitt eget öde i egna händer och för kampen för kapitalismens övervinnande efter eget huvud.

Reaktionen i Italien.

Av Rudolf Rocker.

***

III.

Det har skrivits en hel del om metallarbetarnas stora kamp, som för proletariatet i alla länder öppnat helt nya perspektiv i dess kamp mot löneslaveriets ok och rörelsen som sådan har bedömts på helt olika sätt. Det var isynnerhet den kommunistiska pressen, som för sina speciella partiintressen sökte utnyttja den grandiosa kampens slutresultat, i det de talade om ett fiasko för den syndikalistiska taktiken, som klart bevisade, att man utan arbetarnas övertagande av stasmakten icke kunde uppnå befrielsen o. s. v. De som icke känna det faktiska förloppet av händelserna kunna genom denna absurda argumentation ledas till den uppfattningen, att de under syndikalisternas inflytande stående metallarbetarna, en vacker dag hade besatt fabrikerna, för att på detta sätt genomföra socialismen. Sådana dumheter överlämna syndikalisterna lugnt till »kommunisterna», som i verkligheten låta leda sig av dylika föreställningar, vilket tydligt nog bevisats av de senaste händelserna i Tyskland. I verkligheten var besättandet av fabrikerna i Italien endast den sista akten i en lång kamp mellan arbetarna och kapitalisterna inom metallindustrien, en kamp som redan började 1919. Fabrikanterna inom den norditalienska metallindustrien hade under kriget upphopat oerhörda profitsummor, liksom det varit förhållandet i alla andra länder. Det var därför naturligt, att arbetarna, när kriget var slut, framställde lönekrav till fabrikanterna, vilka emellertid avvisade dem och förlitade sig på styrkan hos sina organisationer. Så kom det 1919 till den första stora strejken inom metallindustrien i vilken över 200,000 arbetare deltog.

I april 1920 fordrade arbetarna åter en förhöjning av sina löner på grund av den allmänna stegringen av levnadskostnaderna. Fabrikanterna sökte med alla till buds stående medel att förhindra en sådan löneförhöjning. Så sammanträdde då metallarbetarnas kongress i Milano, på vilken nästan en halv million arbetare voro representerade. Den 20 augusti beslutade kongressen att tillgripa p a s s i v r e s i s t e n s i fabrikerna, det vill säga att alla arbetare skulle noggrant iakttaga alla regler och föreskrifter för att på detta sätt efter förmåga inskränka produktionen. Detta skedde också och taktiken, som ofta satte stora fordringar på arbetarnas intelligens, visade sig synnerligen effektiv. Genomsnittsproduktionen sjönk med omkring 50 procent. Det är klart, att fabrikanterna, som härigenom förlorade millioner, icke funno sig synnerligen tilltalade av denna kampmetod. De fordrade först, att regeringen skulle ingripa. Men Giolitti, som insåg faran av en intervention, lystrade icke detta krav. Så grep man till lockouten.

Arbetarna, som förutsett detta, svarade emellertid genast med ett hastigt ombyte av taktik. »La Guerra Sociale», syndikalisternas organ, och »Umanita Nova» hade redan länge förberett arbetarna på en sådan förändring och därför hade man beslutat, att »om en fabrikant grep till lockout skulle man genast tränga in i fabriken och fortsätta produktionen, för egen räkning, även om man blev tvungen att slå in fabriksportarna».

Då arbetarna på fabriken Romeo i

Milano den 30 augusti kom till arbetet funno de portarna stängda och spärrade med militär. Detta blev signalen till besättandet av alla fabrikerna med arbetare. Denna djärva handling skapade en helt ny situation. Det var som om den oerhörda spänning, som sedan tvenne år vilat över landet, äntligen kom till en urladdning. Inom få dagar voro mer än 600 fabriker besatta och i andra städer och industrier följde man metallarbetarnas exempel i Milano. I många städer, huvudsakligen dock i Rom, vägrade man att betala hyrorna och för att avhjälpa den fruktansvärda bostadsbristen besatte de husvilla förnäma villor, kloster, palats etc., utan att regeringen vågade att ingripa mot dem. Denna rörelse fann ett väldigt eko bland bönderna på Sicilien, samt i mellersta och sydliga Italien. I provinsen Palermo besatte bönderna de stora latifundiernas gods och övertogo dem genom sina sammanslutningar. Härifrån utbredde sig rörelsen över hela Sicilien och fortplantade sig över till fastlandet. Vilket djupt intryck detta gjorde på regeringen framgick av den förklaring Giolitti senare avlade inför parlamentet, vilket beskyllde regeringen för att icke ha ingripit tillräckligt energiskt. Giolitti förklarade uttryckligt, att regeringen stod fullständigt maktlös inför denna rörelse. — »Vad skulle jag kunna gjort? Militäriskt besätta fabrikerna? Men bara i Milano befunno sig mer än 600 fabriker i arbetarnas händer. Jag skulle behövt kasta en hel armé in i fabrikerna. Och i detta fall återstod mig ingen makt mera med vilken jag kunde hålla arbetarna ute på gatorna i schack. Om vi tagit vår tillflykt till våld, om vi mobiliserat hären, det kungliga gardet och karabinierna mot 500,000 arbetare, då veta mina kritiker vart jag fört landet». — Och i samma tal medgav Giolitti, att reformisterna i »Arbetsförbundet» (den reformistiska landsorganisationen R. F.) hade räddat situationen för regeringen. Denna Giolittis förklaring är väl den bästa vederläggningen av de kommunistiska skrodörerna, som trodde sig skola bevisa den syndikalistiska taktikens otillräcklighet.

I de besatta företagen rådde en mönstergill ordning, och fastän en stor del av teknikerna stodo på bourgeoisiens sida, utvecklade arbetarna en förvånansvärd organisationsduglighet. I en hel rad företag lyckades det dem till och med att höja produktionsresultatet. Det skulle föra för långt att här skildra denna grandiosa rörelse i dess enskildheter; man skulle kunna fylla en hel bok och därtill en synnerligen intressant bok.

Om denna rörelse till sist flöt ut i sanden, så var det därför att politikerna och den reformistiska landsorganisationen föll den i ryggen och tillintetgjorde den inre enheten, vilken i sådana situationer är en absolut nödvändig betingelse.

Reformisternas försök att driva en kil i rörelsen för att paralysera dess kraft var redan påbörjad före metallarbetarnas stora kamp, och företagen i tyst samförstånd med den listige Giolittis politik. Så förhindrade politikerna på allehanda krokiga vägar tillkomsten av konferensen i Genua, på vilken alla Italiens fackliga och politiska rörelser skulle komma tillsamman för att gemensamt överlägga om de medel man skulle bruka till bekämpandet av den borgerliga reaktionen och stödjandet av Rysslands kamp mot Polen. Redan den anarkistiska kongressen i Bologna antog en skarp resolution mot detta uppenbara attentat mot arbetarnas enhetssträvanden.

Gentemot detta uttalande förebrådde »Avanti» Malatesta och hans kamrater att de blint följde massornas känslobetonade rörelser och betonade nödvändigheten av en slags andlig diktatur över massorna. Serrati, »Avantis» dåvarande redaktör var vid denna tid ännu Lenins firade vän och bolsjevismens ivrigaste förfäktare i Italien. När så metallarbetarnas kamp sedermera utbröt förlorade det socialdemokratiska partiets flesta tidningar nästan fullständigt talföret. Men det dröjde icke länge. Redan den 4 september, då rörelsen med vindens snabbhet spred sig över landet, skrev »Avanti» mot denna »anarkistiska utopi, som på det allvarligaste hotade de stora sociala och ekonomiska strävandena för vilka socialdemokraterna kämpade så mödosamt».

Och detta skedde just i det ögonblick då Malatesta och hans vänner ilade från fabrik till fabrik för att uppelda arbetarna i deras kamp och ge rörelsen en allmän karaktär.

Den 5 september sammanträdde det socialdemokratiska partiets verkställande utskott, verkställande utskottet från det parti, som med oerhörd majoritet beslutat anslutning till III Internationalen, jämte representanter för den reformistiska landsorganisationen, till en konferens i Milano. Till denna konferens var dessutom inbjudna åtskilliga Arbetarkamrar samt järnvägsmännens och sjöfolkens förbund, vilka icke äro anslutna till den reformistiska landsorganisationen. Syndikalisterna och anarkisterna voro överhuvudtaget icke inbjudna, vilket järnvägsmännen och sjöfolken protesterade emot och föranledde dem att rätt i ansiktet på konferensens arrangörer förklara, att dessa hade till avsikt att avvärja rörelsen. På konferensen utspelades en löjlig strid om vem som skulle övertaga ledningen av rörelsen — det socialdemokratiska partiet eller den reformistiska landsorganisationen. Denna strid var blott ett avtalat spel mellan ledarna, en komedi, med vilken man ville förblända arbetarnas syn. Det socialdemokratiska partiet hade aldrig haft för avsikt att övertaga ansvaret för rörelsen. Det är tillräckligt att kasta en blick på den socialdemokratiska pressens jämmerliga hållning vid denna tid för att kunna genomskåda hela ränkspelet. Den reformistiska landsorganisationen, som bestämt uttalade sig mot en vidare utbredning av rörelsen och krävde att stridens huvudfordring skulle vara »arbetarnas kontroll över produktionen», segrade. Det socialdemokratiska partiets representanter förklarade genast, att de godkände beslutet och att de skulle fortsätta att understödja rörelsen. Och det var icke allenast de reformistiska socialisterna, men även de extremaste kommunisterna, som medverkade i denna värdiga komedi. Och dessa människor visste mycket väl, att omröstningen var en grov förfalskning av det faktiska läget. Från omröstningen voro icke allenast anarkisterna och syndikalisterna utestängda jämte de förutnämnda förbunden av järnvägsmän och sjöfolk, utan även alla arbetare, som icke voro anslutna till någon organisation men likväl beslutsamt deltogo i striden. En verklig omröstning kunde endast ha företagits i fabrikerna. Ty det var arbetarna som förde kampen och dem hade man bort fråga. Men en sådan omröstning skulle icke ha utfallit enligt politikernas önskan och därför föredrog man den »andliga diktaturen» över massorna.

Beslutet framkallade en våldsam upphetsning bland de kämpande arbetarna. De mest betydande industricentra förklarade sig emot beslutet. Driftsråden vid metallindustrien i Turin antog till och med en resolution, i vilken det hette:

»Vi äro beslutna att endast förhandla på det villkoret, att utsugarklassen sättes ur spelet, eljes strax krig till full seger vunnits».

Men vad hjälpte det? Rörelsen var nu splittrad. D'Aragona hade redan

trätt i förbindelse med Giolitti innan han ännu erhållit sådant uppdrag. Giolitti förstod genast det nya läget. Han inbjöd representanter för den reformistiska landsorganisationen och fabrikanterna till gemensamma överläggningar, och när fabrikanterna motsatte sig arbetarnas kontroll över produktionen, ställde han sig på arbetarnas sida och tvang fabrikanterna genom dekretet av den 15 september att underkasta sig. Kapitalisterna måste erkänna arbetarnas lönefordringar, utbetalningen av löner under kamptiden, samt arbetarnas »rätt till kontroll». Och så utrymde arbetarna fabrikerna, efter att det först stått en blodig kamp i Turin mellan arbetarna och »fascisti».

Och nu talade man i den socialistiska och den fackliga pressen om arbetarnas stora seger, medan den borgerliga pressen beklagade arbetsköparnas nederlag. Denna komedi bibringade många arbetare den uppfattning, att de vunnit en glänsande seger. Endast Malatesta och hans vänner läto icke bedraga sig. I ett kort tal i en arbetarförsamling i Milano förklarade Malatesta:

»När ni i dag firar undertecknandet av överenskommelsen i Rom som en stor seger, så bedrar ni er själva. I verkligheten är det Giolitti, regeringen och borgarklassen, som en tid svävade över avgrunden, som har hemfört segern... Att tala om en seger när överenskommelsen i Rom endast för eder tillbaka till oket under den kapitalistiska utsugningen, är en lögn. När ni åter lämnar företagen ur edra händer, så gör det med medvetandet om, att ni förlorat ett stort slag, och med det löfte att ni åter skola upptaga kampen vid första bästa tillfälle och föra den till slut. Då skola vi fördriva kapitalisterna från fabrikerna och endast tillåta dem komma tillbaka, när de komma som arbetare och äro beredda att liksom ni göra nyttigt arbete för sitt livs nödtorft. Ingenting är förlorat, förutsatt att ni icke inbillar eder själva, att ni tillkämpat eder en seger. Det famösa dekretet över kontrollen över produktionen är tillkommet för att bedraga eder, ty det kommer blott att skapa en ny klass av tjänstemän, som ni fostrar vid eder barm, och som icke komma att försvara edra intressen med de nyskapade förhållandena. De skola försöka skapa harmoni mellan eder och bourgeoisien, mellan lammet och vargen. Tro icke dessa edra ledare, som bedraga eder, under det de försöka att uppskjuta revolutionen från dag till dag. Revolutionen, den måste ni själv göra, alltid när det ges tillfälle, icke vänta på order ovanifrån som aldrig komma, eller när de komma, uppmana eder att uppgiva kampen. Ha förtroende till eder själva, tro på framtiden och ni skola segra».

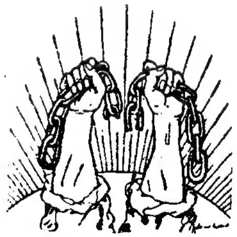

Eugène Varlin — En syndikalistisk kommunard.

Av Didrik Stigman.

***

EUGÈNE VARLIN.

Det är i år jämt ett halvt sekel sedan Paris arbetare proklamerade Kommunen och hjältemodigt kämpade en förtvivlans kamp mot en reaktionär övermakt. Kommunen har i första hand givit oss ett historiskt exempel fullt av lärdomar värda att vårda, älska och efterlikna. Den var en föregångare till den stora ryska revolutionen och till kommande revolutioner. Den har givit oss en hel rad lysande hjältenamn, och bland dessa finns ett, som är mindre känt av de skandinaviska arbetarna, men icke därför mindre stort och vördnadsfullt: Eugéne Varlin.

Den 28 maj 1871 skötos de sista kommunarderna under »den blodiga veckan» mot muren till kyrkogården Peré-Lachaise. Ibland dessa var också Eugéne Varlin.

Bland kommunens stora namn finns inget mera sympatiskt än detta, skriver Maurice Foulon. Som fattig gosse kom han från landsorten till Paris, där han fick lära bokbindareyrket, och där han snart blev en den moderna arbetarrörelsens främsta föregångsmän. Han kastade sig in i organisationsarbetet, bildade syndikat, tog initiativ till den första distrikts-sammanslutningen för Paris och omnejd, deltog ivrigt i de första internationella kongresserna, där han förfäktade synpunkter, som i dag äro den moderna syndikalismens, deltog effektivt i Pariserkommunens kamp, under vilken han var delegerad till kommunens finans- och provianteringsråd. Om man följer hans hängivna arbete och hans tunga golgatavandring till döden, gripes man av beundran och vördnad för så mycken försakelse, hängivenhet, självförnekelse och mod, och känner sin egen oändliga litenhet.

Intressant är Varlin som föregångare för den moderna syndikalismen. 1870 skrev han i tidningen Marseillaise, Paris, en artikel, karaktäristisk för hans idéer, en artikel som för övrigt lika gärna kunde ha varit skriven i dag. Vi tillåta oss att göra följande korta utdrag av densamma:

— — —

»Medan våra statsmän hoppas att ersätta den personliga regeringens regim med en parlamentarisk och liberal regering och därigenom avvända revolutionen, som närmar sig, hotande de privilegierade, böra vi socialister, som av erfarenhet veta, att alla gamla politiska formler äro oförmögna att tillfredsställa folkets fordringar, påskynda uppgörelsens timma allt under det vi draga fördel av våra motståndares fel och drumlig-

het. Vi böra sysselsätta oss aktivt med att preparera elementena för det framtida samhällets organisation, för att så mycket lättare och säkrare kunna verkställa den sociala omdaning, som revolutionen framtvingar».

— — —

»För att gå rakt på sak, den kommande revolutionen bör icke stanna vid bara ett utbytande av regeringsetikett, eller vid några detaljreformer; den bör grundligt befria arbetaren från all utsugning: kapitalistisk eller politisk, och upprätta rättvisa i de samhälleliga förhållandena».

— — —

»Om således kapitalisten, fabrikanten eller affärsmannen, icke längre godtyckligt bör disponera över det kollektiva kapitalet, vilka bör då göra det fruktbringande till fördel för alla? Vilka, med ett ord, skola organisera produktionen och fördelningen av produkterna?

Så framt man icke vill samla allt hos en centralistisk och auktoritär stat, som utnämner direktörer för fabrikerna, verkstäderna, fördelningskontoren, vilka direktörer i sin tur utnämna underdirektörer, disponenter, verkmästare, förmän, etc. och sålunda skapa en arbetets hierarkiska organisation ovanifrån och nedåt, i vilken arbetaren endast blir en viljelös kugg, utan frihet eller initiativ — om man icke vill detta, äro vi nödsakade medgiva, att arbetarna själva böra ha fri rätt till disposition, till besittning av sina arbetsredskap, under villkor att de föra sina produkter till byte för tillverkningskostnaderna, för att på detta sätt åstadkomma ett ömsesidigt utbyte av tjänster mellan arbetare av de olika yrkena.

Det är kring denna tanke som den största delen av de arbetare äro benägna att samla sig, som sedan några år tillbaka energiskt eftersträva att frigöra sin klass. Det är denna tanke som varit förhärskande på Internationella Arbetarassociationens (Första Internationalen. Red. anm.) olika kongresser.

Men man får icke inbilla sig, att en sådan organisation överallt med lätthet kan genomföras. Det räcker icke för detta ändamål med några intelligenta hängivna och energiska människor. Det är framförallt nödvändigt att arbetarna, som på detta sätt kallas att arbeta tillsamman fritt och under ömsesidig jämlikhet, på förhand äro beredda för det samhälleliga livet».

— — —

»Men det är framförallt yrkessammanslutningarna som förtjäna vår uppmuntran och vår sympati, ty det är dessa som bilda det naturliga elementet för framtidens sociala byggnad. Det är dessa som med lätthet kunna omdanas till produktionssammanslutningar, det är dessa som kunna sätta det samhälleliga maskineriet i gång och organisera produktionen».

*

General Percin, ögonvittne till Varlins avrättning berättar:

Jag strövade omkring på Butte när jag vid fyratiden såg en högväxt fånge, barhuvad och med bakbundna händer, närma sig. En korpral och två soldater omringade honom.

Korpralen och de tvenne soldaterna gjorde halt. Fången placerades mot en mur. Jag såg honom ännu, upprätt, med fast blick.

Soldaterna hade fattat sina gevär.

— Döda honom! skrek hopen. Döda honom, skjut ned honom!

Och därefter:

— Nej, inte här... Längre bort... Där borta...

Kortégen satte sig på nytt i rörelse. Hopen alltjämt skränande.

Man hade nu nått fram till ändan av en mur...

— Här! Skjut ned honom här!

Soldaterna stannade.

Varlin ställde upp sig omkring en meter framför muren. Ännu en gång skränade man, överröstande Varlin, vars läppar rörde sig.

Liksom på förra hållplatsen uppträdde den fängslade med högt upprest huvud. Hans hållning var den tappre mannens.

Soldaterna, som pressades av hopen, voro icke mer än tre till fyra steg från Varlin.

De lossade sina gevär.

De tvenne skotten rasslade.

De laddade åter och sköto på nytt.

Varlin sjönk samman och föll till marken.

När han föll klappade hopen i händerna.

Soldaterna skingrade pöbelhopen med bösskolvarna. Tillbaka var endast den döde, som låg på sidan vid foten av muren.

Efter teckning av MAXIMILIEN LUCE.

Varlins avrättning den 28 maj 1871.

Utveckling...

I »Arbeidmanden», norska grovarbetareförbundets tidning, skriver Alfred M. Nielsen en längre artikel om »Röda Fanor». Vi tillåta oss med utelämnandet av alla blommorna återgiva följande avsnitt:

— — —

Så hände det en dag i höst, att jag kom in i Arbetarpartiets bokhandel i Kristiania. På disken låg ett vackert häfte i grått omslag, prytt med tre röda flaggor. Jag grep det och läste titeln: »Röda Fanor», tidskrift för den fria kommunismen. Redaktör Albert Jensen. »Självfallet fallet köpte jag det ögonblickligen och gick hem och läste. Det fanns många utmärkta artiklar om olika ämnen. Det gav smak på mer. Och nästa månad gick jag åter in i bokhandeln och frågade efter nummer 2 av »Röda Fanor». Vi säljer den icke», svarade butiksdamen. Jag blev något förvånad och frågade i en förundrad ton: »Säljer ni den icke? Varför det?» Svar: »Vet icke — det är order från förlagschefen».

Senare fick jag förklaringen. Häf. n:r 2 innehöll en artikel, som kritiserade den ryska bolsjevismen. En

svensk-norsk delegation av metallarbetare hade varit på besök i Ryssland. Bland dem var svensken Axel Karlsson, syndikalist och medlem av svenska Järn- och Metallarbetareförbundet, som hade tillräckligt mod att berätta sanningen. I en artikel i »Röda Fanor» gick han tämligen starkt tillrätta med bolsjevikernas frihetsfientliga politik. Och det tåldes icke. Därför skulle »Röda Fanor» icke säljas över disken i Arbetarpartiets bokhandel. Det var naturligtvis »kontrarevolutionärt».

Jag sökte upp förlagschefen, hr Reinert Torgeirson, och bad om en förklaring.

Jodå, det förhöll sig riktigt. »Röda Fanor» ville de icke sälja. Han hade konfererat med förlagskommittéen, herrarna Tranmæl och Kyrre Grepp, och de voro däruti eniga.

Jag var troskyldig nog att mena, att förlagets uppgift var att sprida verklig upplysning och att väcka arbetarna till självständigt tänkande. Men detta kunde ju svårligen ske, utan att meningarna brytas och alla betraktelsesätt får komma till orda. Man får icke fram s a n n i n g e n genom att sticka under stol med något eller genom undertryckandet av det fria ordet

Och i samma bokhandel finns det då också att få köpt massor av böcker, som — icke bara ur bolsjevikisk men ur varje socialistisk synpunkt — måste betraktas som kontrarevolutionära. »Röda Fanor» däremot är en verkligt revolutionär tidskrift.

Det fick nu vara som det ville med den saken, menade förlagschefen. Han ville icke sälja en skrift, som kritiserade det h a n satte högt. Och för övrigt borde man ta under övervägande, att endast sälja bolsjevikisk litteratur och ingenting annat. Så få de andra socialisterna skaffa sig en egen butik.

Ja — ungefär så föllo orden. Min tro på andlig frihet inom arbetarrörelsen fick den gången ett nytt slag.

Och när jag nu tänker tillbaka på de dagar, då vi startade fackoppositionen och upptog arbetet för de revolutionära fackföreningsidéerna, hur vi förbannade det förhållande, att våra motståndare inom rörelsen hade makten både över pressen och organisationsapparaten och brukade båda delarna mot oss, hur vi kämpade för minoritetens rätt till att också använda sig av samma organ — ja, då måste jag dessvärre medgiva, att saken har tagit en vändning, som åtminstone icke jag kan vara enig med. Så dåligt ställt med den andliga friheten inom rörelsen som det nu är, och en sådan skräck för sanningen var det icke den gången. Och detta lilla exempel, som jag här omtalat, är bara ett av de många som kunde nämnas.

Nåja — bolsjevikerna vilja icke tåla, att det de sätter högt blir kritiserat. Men vi revolutionära syndikalister och anarkister har också något att försvara. Också v i h a något v i sätter högt. Så få vi finna medel att försvara det.

Såvitt jag förstår, står bolsjevismen i teori och praxis och den revolutionära syndikalismen och anarkismen emot varandra som eld och vatten. Vi hävda fortfarande avskaffandet av varje förmynderi, varje diktatur över personer. Vi hävda framdeles att arbetarklassens frigörelse måste vara d e s s e g e t verk. Bolsjevismens konsekvens blir däremot — så vitt jag kan se — arbetarklassens undertryckelse genom arbetarklassen själv — eller med andra ord: självmord.